

Te voet naar Compostela.

Toen enkele jaren geleden op regeringsniveau allerlei wensen en besluiten werden geformuleerd om het brugpensioen terug te dringen en eventueel af te schaffen, werd het me heel benauwd in de maagstreek. Ik was reeds 53, begon stilaan aan het brugpensioen te denken en zag het niet echt zitten om nog een aantal jaren langer in het 4-ploegen continuusysteem te werken.

Ik had in mijn korte wandelcarrière al heel wat gerealiseerd en deed ongeveer alle langeafstandswandelingen die er te doen waren minstens één keer. Regelmatig hoorde ik dan van Compostela, de droom van veel mensen, maar weinigen durven het aan. In een overmoedige bui, zonder heel goed te weten waarover het ging, beloofde ik mezelf dat, als ik op 56 jaar in brugpensioen mocht gaan, ik te voet van huis naar Compostela zou wandelen.

De tijd verstreek. Ik begon opzoeken te doen op internet en las verhalen van pelgrims die de tocht volbracht hadden. Nu bleken er veel wegen naar Compostela te leiden. Steeds weer veranderde ik in gedachte de weg die ik zou nemen, maar het bleef bij veel fantaseren. Ik praatte er geregeld over met vrienden en andere wandelaars, maar altijd in de vorm van: "Als ik in pensioen ben, zou ik wel naar Compostela willen gaan".

Tot op een bepaald moment de tijd aangebroken was dat ik daadwerkelijk mijn aanvraag voor mijn brugpensioen kon indienen. Nu werd het serieus: er werden datums op de feiten geplakt en nu pas begon ik te beseffen dat ik dan ook mijn belofte moest waarmaken. Opnieuw kreeg ik een knoop in mijn maag: waar ben ik nu aan begonnen?

De vele pelgrimsroutes door Europa

Mijn wandelmaat Daniël had samen met Martine de Camino Primitivo, van Oviedo naar Compostela gewandeld. Naar het schijnt de oudste route, weinig pelgrims in vergelijking met de Camino Frances en heel zwaar wegens zijn hoogteverschillen. Ook nog veel ongerepte natuur maar toch voldoende pelgrimsvoorzieningen.

Ik dacht bij mezelf: als de Camino Primitivo de zwaarste is dan doe ik de Primitivo. Maar om op de Camino Primitivo te geraken moet je beginnen met de eerste helft van de Camino del Northe (ook wel Kustroute genoemd) te doen. Over de Camino del Northe wordt nogal wat nonsens verteld, zoals bij voorbeeld dat er weinig slaapgelegenheden zijn en dat het allemaal over asfaltbanen gaat, enz... Inderdaad: allemaal nonsens zou later blijken. Ik ging dus de uitdaging aan en verdiepte me in mijn verdere voorbereiding op deze route. Dit wat betreft de Spaanse Camino (*Camino wil eigenlijk zeggen "de weg", dus Camino de Compostela "de weg naar Compostela"*).

Om in Spanje te geraken moet je eerst door een lapje grond dat Frankrijk genoemd wordt. Ook in Frankrijk zijn er veel pelgrimsroutes die dan uiteindelijk aansluiten op de Spaanse Camino's. Hier was de keuze niet zo evident. Vertrekkend uit Gent bestaat er momenteel geen uitgestippelde route, alhoewel het Vlaams genootschap zijn best doet om oude pelgrimsroutes opnieuw in kaart te brengen. Als je de kaart van Europa bekijkt, dan is de kortste weg van Gent +/- een rechte lijn over Parijs, Tours, Bordeaux, en zo naar Irun, het begin van de Camino del Northe. Er bestaat een echte pelgrimsweg met alle nodige voorzieningen vanaf Tours naar Saint-Jean-Pied-de-Port.

Mijn gekozen route

Mijn weg begon vorm te krijgen: vanuit Gent via Doornik, Cambrai, St Quentin, Compiègne, Paris, Orléans naar Tours. Ik zocht voor mezelf een weg uit met behulp van de IGN wandel- en fietskaarten van Frankrijk, vanaf Doornik tot Compiègne. Op Internet had ik een heel gedetailleerde beschrijving gevonden van Compiègne tot Parijs. Vanaf Parijs gebruikte ik opnieuw de IGN kaarten en een kompas om naar Orléans te stappen. Van Orléans loopt een mooi GR pad langs de Loire, richting Bordeaux. Daarna moest ik door de Landes verder naar het zuiden om op het einde nog even zelf mijn route te zoeken naar Irun, waar de Camino del Northe start. Vanaf daar heb je geen kaarten meer nodig, gewoon de pijlen volgen...

De route lag daarmee wel vast, maar nu kwam nog het probleem van de uitrusting. Ik had al behoorlijk wat kilometers gewandeld, maar was helemaal niet gewoon met een rugzak rond te trekken. Dus heb ik ook op Internet zoveel mogelijk informatie opgezocht en het nodige materiaal aangekocht en getest. Ik zag me op de gewone clubwandelingen nog niet onmiddellijk met een grote, zware rugzak rondlopen. Dus werden er extra wandelingen ingelast: ik deed enkele dagtochten uit de

GR dagstappers en werd meteen ook een beetje vertrouwd met de GR tekens.

Stilaan kwam de vertrekdatum dichterbij en begon ook de spanning te stijgen. Meer en meer mensen geraakten van mijn voornemen op de hoogte. De eerste vraag die dan altijd werd gesteld was "En ga je dat alleen doen?". Ja, ik was van plan dit helemaal alleen te doen om verschillende redenen: wil je rusten, dan rust je. Wil je eens een dagje verder stappen, niemand waar je rekening mee dient te houden. Maar vooral, als ik het niet meer zie zitten en naar huis wil, dan heb ik geen wrang gevoel mijn medewandelaar in de steek te laten. Vooral dat laatste speelde een grote rol in mijn beslissing alleen te vertrekken: ik wou mezelf bewijzen dat ik dit tot een goed einde kon brengen, ook al was ik daar helemaal niet zo zeker van.

Ik had mijn vertrekdatum symbolisch vastgelegd op 12 april, Paaszondag. In mijn voorbereiding had ik de weg ingedeeld in etappes van +/- 25 km met hier en daar een rustdag. Zo kon ik berekenen waar ik ongeveer zou zitten tijdens het weekend van O.L.H. Hemelvaart. Mijn vrouw zou me samen met Daniel en diens vrouw komen opzoeken en we zouden er een gezellig weekendje van maken. Via Internet had ik een huisje gehuurd voor 4 overnachtingen. Het was de bedoeling dat ik nog een 50-tal km van het huisje zou zitten als ze me op donderdag onderweg zouden oppikken. We zouden naar het huisje rijden en 's anderendaags door de vrouwen afgezet worden op het punt van de vorige dag. Zo zouden Daniel en ik 2 dagen wandelen en de zondag werd een rustdag voorzien. Dan zouden we de toerist uithangen. Graag wou ik op maandagmorgen op de laatst bereikte plaats afgezet worden om alleen mijn weg te vervolgen terwijl zij naar huis weerkeerden.

Het toeval wou nu ook dat ik via Internet contact had gelegd met verre familie in Frankrijk. Ik had deze mensen nooit ontmoet, maar het deed me wel wat, te weten dat er in Frankrijk nog een hele tak naamgenoten leefden. Toen ze hoorden van mijn voornemen om naar Compostela te gaan, en dat mijn tocht via Compiègne liep, stelden ze me voor een weekend bij hen te verblijven. Het weekend van 18/19 april werd vastgelegd en de familie aldaar zou een kleine familiereünie organiseren. Leuk!

Op maandag 16 maart sloeg het noodlot echter toe: door mijn eigen fout kreeg ik een beet van mijn trouwe viervoeter Gizmo en belandde 4 dagen in het hospitaal. Ik vreesde dat ik mijn vertrek zou moeten uitstellen. Uiteindelijk verliep de genezing goed en moest ik nog een laatste keer op dokterscontrole op dinsdag 14 april. Ik overwoog mijn vertrek uit te stellen tot na die controle maar dat betekende dat ik dan waarschijnlijk te ver van het gehuurde huisje zou zitten tijdens het weekend van O.L. H. Hemelvaart. Ook het geplande weekend bij de familie in Frankrijk kwam dan in het gedrang.

Ik vertrok dus enkele dagen vroeger; nl. op Witte Donderdag 9 april en zou een rustdag inlassen om op dokterscontrole te komen.

Traditioneel richt het Vlaams Compostelagenootschap jaarlijks een pelgrimszegening in: dan ontvangen de ingeschreven pelgrims de zegen, en ook een schelp, een credential en stempelboekje. Dit ging door in de abdij van Tongerlo op 28 februari. Dit was voor mij zowat de start van mijn lange tocht naar Compostela, die ik hoopte te voltooien rond half juli.

Op 9 april was dan eindelijk de grote dag aangebroken. Ik stond klaar met de veel te zware rugzak en de familie kwam me uitwuiwen. Ik wou eigenlijk nog starten met een zegening tijdens de ochtendmis in de basiliek van Oostakker maar op Witte Donderdag worden er nergens misvieringen gedaan, dus liet ik de avond voor mijn vertrek mijn eerste stempel in mijn boekje plaatsen.

Ik trok door de straten van Oostakker richting Dampoort en voelde me een beetje onwennig met mijn wandelstokken. De eerste die zou vragen of ik ging skiën kreeg een stok in zijn nek, had ik mij voorgenomen. Na een kwartiertje stappen moest ik al in een bushokje stoppen om mijn regenvest aan te trekken want het was beginnen miezeren. Ik trok verder richting Gentbrugge waar ik een eerste rustpauze nam bij mijn vrienden Eric en Nicole. Ik werd er verwend met koffie en koekjes, dat begon alvast goed. Ik stapte verder via de Hundelgemsesteenweg richting Munkzwalm. Tot mijn grote verrassing mocht ik als pelgrim gratis de nacht doorbrengen op camping Canteclaer. Dat was ook een meevaller. En toen ik 's avonds bezoek kreeg van nichtje Mariella, kon mijn dag helemaal niet meer stuk. Het werd nog een gezellige avond en door enkele Sloebbers sliep ik als een roos.

Van Munkzwalm trok ik naar de camping in Kluisbergen onder een stralend zonnetje. Als onervaren wandelaar had ik verzuimd om eerst voor eten te zorgen voor deze dag. Ik moest me recht houden met wat ik nog bij me had: als ontbijt nog 2 sandwiches van gisteren met water, 's middags enkele koekjes en een doosje worstjes. Maar 's avonds heb ik mijn tekort goed gemaakt met een extra grote portie macaroni, met liefde bereid door de uitbaatster van de camping.

De volgende dag was de camping van Doornik het doel. Ik had echter mijn voorzorgen genomen en als ontbijt eerst enkele boterkoeken gegeten en een koffie gedronken. Bovendien hield ik nog enkele boterkoeken over voor 's middags. Ik doorkruiste ondertussen het Frans-

talige landsgedeelte en moest weeral vaststellen dat de mentaliteit hier heel anders is dan bij ons. De mensen zijn hier spontaner dan in Vlaanderen. Nabij Celle werd ik aangesproken door een dame die me vroeg een omslag mee te nemen naar Compostela. Ik was even verrast en wist niet goed wat ik hiermee moest aanvangen. Er zou een kaartje voor een gebeds-intentie in zitten met een beetje geld. Later vernam ik dat het de bedoeling is deze enveloppe af te geven in de sacristie in Compostela: daar is men dit gewoon. Ik was verrast door het vertrouwen dat deze dame in me stelde: ik was tenslotte een wildvreemde voor haar. Dit gaf me plots het gevoel en de sterkte om door te zetten met wat ik bezig was. Iemand gaf me de verantwoordelijkheid om een boodschap over te brengen en ik mocht deze persoon niet teleurstellen. Ook voor mijn vertrek thuis hadden enkele mensen me opdrachten meegegeven

die ik beloofd heb te vervullen, maar dit was iets tastbaars! Onderweg vroeg en kreeg ik meermaals water want het was toch redelijk warm vandaag. Tegen de middag kon ik mijn koeken verorberen op een hoogte met het zicht op de stad Doornik en zijn kathedraal. Na een bezoek aan de Kathedraal trok ik naar de camping. Het begon een routine te worden: tent plaatsen, douchen en een wasje doen om die zo vlug mogelijk te laten drogen. 's Avonds kreeg ik nog bezoek van Daniël die ergens in de buurt had gewandeld.

Op Pasen vertrok ik, na eerst de bestelde croissants gegeten te hebben. Ik had ook een grote sandwich besteld voor onderweg. Het was de bedoeling naar de camping van St.-Amands-les-Eaux te gaan, maar ik wou op maandag van Cambrai naar huis sporen voor de dokterscontrole op dinsdag. Dus deed ik best een langere afstand om maandag tijdig de trein te kunnen nemen. Groot was mijn verwondering toen ik uit de bossen voorbij St-Amands-les-Eaux kwam. In Wallers-Arenberg heerste een echte kermisfeer: het bleek dat de wielrenners van Paris-Roubaix net voorbij gereden waren. Ik stapte nog een beetje verder en in Bellaing, nabij Denain, vroeg en kreeg ik een plaatsje op een weide van een boerderij. De vriendelijke bewoners brachten me zelfs nog 2 belegde broodjes en een fles water.

's Anderendaags vertrok ik onder een dikke mist die al snel plaats maakte voor een stralend zonnetje. Ik wandelde langs de Schelde tot in Cambrai waar ik de trein naar huis nam. Thuis herschikte ik de rugzak een beetje en vulde mijn blog aan met teksten en foto's. De dokter wenste me nog een goede tocht en ik was weer klaar om er in te vliegen.

Op woensdag heb ik de trein terug naar Cambrai genomen en ik ben onmiddellijk beginnen wandelen. In Gouy ging ik op zoek naar de bron van de Schelde. Onvoorstelbaar dat dit watertje zou eindigen als de rivier die zich in Nederland via de Scheldemonding in de zee zou werpen. Ik wandelde steeds verder en vond geen geschikte kampeerplaats. Ik wist dat in St.- Quentin een jeugdherberg en een camping waren in een gezamenlijk complex. Dus beet ik maar door en stapte verder naar St.- Quentin. Daar moest ik met een zucht vaststellen dat beiden gesloten waren wegens grote renovatiewerken. Dan maar op zoek naar een hotelletje, wat ik dan ook vond nabij het station. Dit was dan wel iets duurder dan dat ik de voorbije dagen gewend was in mijn tentje, maar ik sliep dan ook in een echt bed.

Vanaf St.-Quentin stapte ik langs het Canal de St.-Quentin. Het is rustig wandelen zonder verkeer en het roept jeugdherinneringen op, van toen ik nog op het binnenschip met mijn ouders meevoer. De camping in Berlancourt schijnt reeds jaren gesloten te zijn, dat is een tegenvaller. Uiteindelijk belandde ik nog in een echt kasteel in een Chambre d'hôte in Quesmy. Dat is pas luxe maar ik ben moe en zie het niet zitten om nog verder te zoeken. Omdat ik als wandelaar moeilijk een dorp verder kon gaan eten voorzag de gastvrouw nog een kleinigheid voor deze arme pelgrim.

Na het ontbijt vertrok ik geladen met nog een voorraad extra fruit die de zoon des huizes me meegaf. Per toeval vond ik nog een mooi stukje GR richting Noyon. Buiten aan de kathedraal sprak een man me aan. Hij had de schelp op mijn rugzak gezien en vertelde dat hij al 3 keer naar Compostela was geweest. Het is me al meermaals opgevallen dat mensen die de tocht eenmaal deden, behoefte hebben om er telkens weer over te praten met andere pelgrims.

Na een deugddoend middagmaal trok ik verder richting abdij van Ourscamps. Ik wist dat er hier mogelijkheid was om te overnachten. Frère Charles, een pater in bruine pij en op blote voeten in sandalen bracht me naar een klein kamertje waar overnachtingsmogelijkheid was voor 2 personen. Om 18.15 u is er een mis en om 19 u zijn er vespers. Om 19.30 u is er het avondmaal, dat in stilte moet genuttigd worden. Er leven hier nog 17 broeders in deze enorme Cisterciënzerabdij uit de 13^e eeuw. Ze is gedeeltelijk een ruïne en het andere deel

wordt bewoond door de broeders en men geeft hier ook allerlei seminaries aan jongeren en toekomstige trouwers enz.

Om 8.30 u is er ontbijt, weer in stilte. Daarna hebben we - samen met enkele andere gasten - de eetzaal klaar gezet om de gasten van 's middags te ontvangen. Uiteindelijk kon ik om 9.30 u onder een miezerige regen vertrekken langsheen het Canal l'atéral de L'Oise. Door het hoge gras waren mijn schoenen en mijn broek al vlug doortrokken van de regen. Ik trok vandaag naar de familie in Frankrijk en moest me helemaal niet haasten. Om 11.50 u meldde ik me aan bij Christian en Corinne Coclez in Plessis-Brion. Het was vreemd kennis te maken met een verre familietak die je eigenlijk niet kent maar het ijs was zeer vlug gebroken en men wees me mijn studio aan. De zoon des huizes

(Clément Coclez) was na zijn studies naar midden Frankrijk verhuisd voor zijn werk, dus kon ik over zijn studio beschikken. Iets over onze naam, de familie Coclez: ik verbleef bij Christian Coclez, ik heb een broer die ook Christian noemt. Zijn zoon noemt Clément Coclez (zoals ondergetekende). De vader van Christian noemt Roland Coclez, mijn grootvader(+) en mijn andere broer noemen beide ook Roland Coclez. Het werd een mooi weekend met een familiereünie waarbij mijn vrouw en mijn schoonzus ook even op bezoek kwamen om kennis te maken met de familie. Door dit tussentijds bezoek kon ik mijn rugzak - waar nodig - weer een beetje aanvullen.

Maandagmorgen om 7.30 u trok ik opnieuw op pad, richting Compiègne. Na een bezoek aan de kathedraal, ging ik even naar de pelgrimsherberg kijken en ben dan via een GR door de mooie bossen van Compiègne verder getrokken. Ik heb er echter geen officiële kampeermoo-

gelijkheid gevonden ... dan maar ergens een rustig plaatsje uit het zicht gezocht om de tent voor de nacht neer te poten. Dit is minder prettig want ik kon me niet wassen en ik plakte van het zweet. Zo kwam het dat ik toch enkele dagen in verschillende hotels verbleef. De tocht ging verder door de bossen van Chantilly richting Parijs.

De voorsteden van Parijs zijn minder mooi, maar ja, ik moest en ik zou de volledige weg te voet afleggen, dus was de bus nemen geen optie. Ik zocht de Seine op en volgde deze tot ik aan camping Bois de Boulogne kwam. In vergelijking met de vorige campings was deze wel zeer duur maar ik was dicht bij het centrum van Parijs. Ik boekte voor 2 nachten zodat ik een dagje Parijs kon bezoeken. Het was eigenlijk een rustdag maar ik moet toch zo een dikke 25 km gewandeld hebben: ik doorkruiste Parijs in alle richtingen te voet en was dan ook moe toen ik terugkeerde naar de camping.

De volgende morgen verliet ik net de camping om verder te trekken, of er stopte al een auto naast me. De reizigers hadden de schelp gezien en liepen ook reeds een groot deel van de weg naar Compostela. Ook dit jaar gaan ze er nog een stukje aanbreien. Ik belandde op een camping in Villers-sur-Orge en trok de volgende dag weer verder richting Arpajon. De bakkerin in Villers wist me te vertellen dat er een mooi wandelpad (GR) langs het riviertje, de Orge, loopt. Dit heb ik dan ook dankbaar gevolgd. Ik had een gîte gereserveerd in een paardenmanege en werd goed ontvangen. Het was zondag en de keuken was dicht 's avonds, maar men zou me een slaatje bereiden. Wat een geluk dat ik geen volledige maaltijd had besteld... men gaf me een volledige koude schotel met oesters en andere zeevruchten, brood, kaas, dessert en een biertje. Ik kreeg het met moeite op, en dat wil al wat zeggen!

De volgende dag wees de eigenaar me de te volgen weg. Het was niet echt zo mooi wandelen en er zat een strakke wind. Ik had gereserveerd in een zeer goedkoop hotelletje in Pussay en kon er eveneens genieten van een goedkoop avondmaal en ontbijt. Goedkoop heeft zo zijn prijs: het hotel lag juist naast de kerk, mijn raam ging niet meer volledig dicht en de klok van de kerk sloeg ieder half uur en alle uren de volledige sonnerie...

Ik ging weer op stap met als doel de camping van Tourry, maar ze voorspelden de volgende dagen nogal wat regen. Ik ben die dag 4 keer doornat geweest van de regen en had geen zin om dan nog op een camping te gaan staan. Ik belandde dan nog maar eens in een hotel in Artenay. 's Anderendaags ging ik op pad onder een zwaar bewolkte hemel, richting Orléans. Daar heb ik wat rondgewandeld en in het Office de Tourisme de weg gevraagd naar de jeugdherberg, waar ik een kamer had gereserveerd.

Deze bleek uiteindelijk zo een 7 km buiten mijn route te liggen aan de andere kant van Orléans. Ik was koppig en vertikte het om het openbaar vervoer te nemen. Zo kwam ik pas om 19 u in de Auberge de Jeunesse aan. Ik was moe en had op voorhand gepland hier een rustdag in te lassen, maar ik zag het niet zitten, zo ver van de stad. Dus trok ik volgende morgen terug richting Orléans maar ditmaal gebruikte ik de tram en stapte af daar waar ik, de dag ervoor, de Loire was overgestoken.

Plots veranderde alles: het werd mooi weer, ik kon vanaf hier de GR volgen langs de Loire. Ook zijn er meer slaapgelegenheden voor pelgrims. Het was dan ook ontspannen stappen naar Meung-sur-Loire waar ik een overnachting had gereserveerd in "La Ruche", een tehuis waar opvang georganiseerd wordt voor allerlei groepen. Het is een vroeger hospitaal en er is slaapgelegenheden voor wel 50 personen. Ik was er heel alleen...

De volgende morgen probeerde ik een klein beetje uit te slapen: er was een zeer korte etappe gepland. Ik vertrok opnieuw langs de Loire naar Beaugency waar ik een plaats in de

jeugdherberg had gereserveerd. Onderweg werd ik aangesproken door een vrouw die vorig jaar een deel van de tocht deed. Telkens hoor je zo andere verhalen. De vrouw wenste me nog een Bon Camino en fietste verder. Toen ik in Beaugency aankwam was er een grote kermis. Dit was weer eens iets anders. Toen ik informeerde naar de jeugdherberg bleek deze enkele km uit mijn route te liggen en aan de andere kant van de Loire zag ik een prachtige camping. Mijn keuze was vlug gemaakt: ik belde de jeugdherberg af en installeerde me op de camping.

Toen ik volgende morgen opnieuw op stap was, fietste diezelfde mevrouw me weer voorbij. Ze stopte en verontschuldigde zich omdat ze vergeten zeggen was, dat er een groot feest was in Beaugency. Nu, ik heb er eigenlijk niet zo veel last van gehad. Mijn doel voor die dag was Suèvres en rond de middag liep ik al in dit dorpje. Ik vroeg de weg naar de camping en werd prompt uitgenodigd op een tas koffie en kreeg er zelfs nog brood, kaas en worst bij. Na een uurtje kon ik dan toch verder en ze wezen me de richting aan van de camping die zeker 2 km in de tegenovergestelde richting lag. Daar aangekomen zag ik dat het om een luxe camping ging met alles er op en er aan. Ik kon een plaats krijgen maar diende de volle forfaitprijs van 25 € te betalen voor 2 personen met elektriciteit en zwembad en al. Dat heb ik er niet voor over zei ik, draaide me om

en ging weg. Ik wist dat in het dorp een hotel was en betaalde liever het dubbele op hotel dan voor 25 € op de grond te slapen. Maar het hotel bleek gesloten... Terugkeren naar de camping, daar was ik te fier voor. Onderweg naar het dorp was ik de reclame van een Chambre d'hôte voorbij gelopen. Ik liep dus weer een 2-tal km in die richting en vond de mooi gerestaureerde molen waar men me zei dat alles volzet was. Nu zag ik het even niet meer zitten en dat was waarschijnlijk goed op mijn gezicht te lezen. De vrouw des huize belde een beetje rond maar kon niemand bereiken. Uiteindelijk beslisten ze een kamer gereed te maken voor mij. Ook hier verzorgden ze mij nog een heerlijk maal alhoewel er, buiten het ontbijt, geen maaltijden bereid werden voor de gasten. Zo zie je maar dat eens zielig kijken soms ook eens iets kan opbrengen.

De volgende dag werd ik opnieuw aangesproken door een fietsende vrouw. Ze bleef even bij me en vertelde over haar Camino. Zij had die Camino onderbroken vanwege een knieblesure en bood me slaapgelegenheden aan bij haar thuis. Maar ik was nog maar enkele km onderweg en wou nog naar Blois doorstappen. In Blois ging ik eerst de prachtige moderne basiliek binnen waar op dat moment een eredienst bezig was. Achteraf ging ik op zoek naar de pelgrimsopvang in de omgeving van de basiliek maar ik kon niemand bereiken. Ik liep nog

wat rond en bezocht het prachtige kasteel van Blois, een van de mooiste van de Loirestreek. Uiteindelijk overnachtte ik nog maar eens in een hotel.

In Chaumont bleek de camping dan nog niet open te zijn en kreeg ik de mogelijkheid om in Onzain te overnachten in een opvang voor daklozen. Ik was daar alleen en durfde de dekens van het verblijf niet te gebruiken uit vrees een of ander beestje mee te nemen. Maar

ik sliep eens gratis, om de soms dure hotels goed te maken.

In Amboise koos ik voor de jeugdherberg die zeer goed gelegen was in het centrum van deze mooie stad. Ook in Tours zocht ik onderkomen in de jeugdherberg. Hier nam ik een rustdag, dit was zo gepland. Eerst ging ik op zoek naar het postkantoor naar waar mijn pakje poste restante was verstuurd. Het was een hele opluchting toen ik het pakje in ontvangst mocht nemen, het bevatte documentatie en kaarten voor het vervolg van mijn tocht. De rustdag werd besteed aan wat rondsletteren door de stad. Op zulke momenten weegt het alleen zijn door, je hebt niets te doen en je hebt niemand om tegen te praten.

Ik vervolgde mijn route via de GR, richting Ste-Cathérine-de-Fierbois. Dit is een klein dorpje met zo een 600 inwoners waarvan 10 gezinnen beurtelings instaan voor pelgrimsopvang. Hier werd ik opgevangen door Jean, een alleenstaande man met 2 vervaarlijke honden, in een oude villa op een domein van 2 ha. Ik werd er te slapen gelegd, kreeg eten en ontbijt en mocht daar zelfs niets voor betalen.

De volgende dag, in Les Ormes, kon ik opnieuw bij particulieren overnachten. Pierrot deed enkele jaren geleden ook de Camino en vangt sindsdien samen met vrouwtje Michèle pelgrims op tegen een vrije vergoeding. Maar als je weet dat je daar een uitstekend avondmaal krijgt en 's morgens nog een lekker ontbijt dan is dit bijna niet te betalen. Pierrot kwam me afhalen aan de kerk van Les Ormes en zette me 's morgens terug op pad.

Ik stapte nog steeds verder langs de GR-paden, hier en daar al eens zoekend naar de soms wat vervaagde markeringen. Ik bereikte Chatellerault en ging op zoek naar de St.-Jacobskerk met zijn prachtige St.-Jacobsbeeldje. Het was zondag, en op zondag was er niemand te bereiken voor het verkrijgen van de speciale pelgrimsstempel. Er was opvang voor pelgrims voorzien op de Camping Municipal. Ik kreeg er de beschikking over een grote stacaravan voor mij alleen. De camping lag buiten de stad, het regende en op de camping was ook niets te zien: dat was een lange eenzame namiddag met alleen een stokbrood en een doos tonijn... en mijn mp3-spelertje.

's Morgens passeerde ik even langs de receptie om af te rekenen en weg was deze pilgrim, totdat ik enkele km verder gewaar werd dat ik de sleutel van de stacaravan vergat af te geven. In Dissay, een stadje met een prachtig kasteel, stuurde ik de sleutel per post terug. Ik at er een reuzensandwich, slabberde er 2 blonde Leffes en voelde me zo een beetje thuis. In de namiddag trok ik verder naar Chasseneuil waar de gemeente ook opvang voorzag op een camping. Ik kreeg de beschikking over een splinternieuwe kamer met 2 plaatsen. De cam-

ping was volledig vernieuwd en nog maar 3 dagen heropend. Ik was de eerste die mocht gebruik maken van deze pelgrimsopvang. 's Avonds brak er een onweer los met volledig klanken en lichtspel. Wat was ik blij dat ik niet in mijn tentje moest slapen.

De etappe naar Poitiers was zeer kort en daardoor zat ik al voor de middag op een terrasje met een tas koffie. In het office de tourisme mocht ik mijn rugzak achterlaten samen met mijn identiteitskaart. Dit laatste was in verband met terrorisme, er zou wel eens een bom in mijn rugzak kunnen zitten... Ik kon nu de stad verkennen zonder dit extra gewicht. De Jeugdherberg ging slechts om 17 uur open zodat ik tijd genoeg had om o.a. de Notre-Dame-la-Grande kerk te bezoeken. In de jeugdherberg ontmoette ik na 35 dagen stappen de eerste pelgrim. Het was de Nederlander Jan die met de fiets naar Compostela trok en zo een 120 km per dag reed.

Toen leerde ik de waarde kennen van goede oordopjes, Jan kon er wat van! Naar het schijnt snurk ik ook wel eens een beetje, maar daar heb ik zelf geen last van. Nu kwam ik op een stuk GR dat wel slecht aangeduid stond en moest zo nogal eens wat improviseren met kaart en kompas. Ik ontmoette een 5-tal Fransen die eveneens moeite hadden met de markeringen. In Lusignan stapte ik onmiddellijk naar de camping die vlak bij het centrum lag. Ook daar is er pelgrimsopvang voorzien, ditmaal in een bungalowtent voor 4 personen. Ik was alleen en had dus plaats zat. Lusignan heeft nog een mooie oude stadskern met een overdekte Halle en waarschijnlijk een van de grootste kastelen van Frankrijk. 's Avonds trakteerde ik mezelf op een lekkere pizza met een karafje wijn en maakte nader kennis met het Franse gezelschap die ik vandaag onderweg ontmoette. De beide mannen blijken ingenieurs te zijn en 2 van de vrouwen zijn dokters terwijl de derde vrouw een muziklerares was. De mannen stapten vroeger al eens naar Compostela maar ze deden dit jaar zo maar een deel van de Via Turonensis (de weg via Tours). Ze gaan regelmatig samen op stap en overnachten in hotels of chambres d' hôtes. Verder weten ze me nog te vertellen dat de weg door de Landes die ik wil nemen volledig afgesloten is wegens de grote stormschade deze winter. Tja, we zien wel.

Die nacht was er een zwaar onweer en onder de morgen kleurde de hemel nog steeds grijs maar het bleef uiteindelijk toch droog. Wegens het zeer hoge, natte gras koos ik na enkele km toch maar voor een stukje langs de baan. Ik had ergens een bed besproken maar wist eigenlijk niet wat ik moest zoeken toen ik in het dorpje Chenay arriveerde. Na opnieuw een telefoontje bleek het om een chambre d' hôte te gaan. De gastvrouw was zeer vriendelijk en

een uitstekende kokkin. Even later kwam ook het Franse gezelschap binnen, zij hadden blijkbaar bij dezelfde dame gereserveerd. Het werd nog een gezellige avond met zeer lekker eten en voldoende drank. De gastheer kende wel iets van het distilleren van sterke drank en had zo zijn geheimpjes. Zo maakte hij een soort quetsch van 52° die hij fier als digestief aanbood. Om een of andere reden had hij als een van de enige particulieren een vergunning om deze drank te maken.

's Morgens wachtte ons nog een uitgebreid ontbijt met o.a. een 8-tal verschillende confituursoorten, alle door de vrouw des huizes gemaakt. We kregen nog een lunchpakket mee voor overdag en we konden weer vertrekken. Van onze gastvrouw had ik een adres ontvangen verwelkomde graag pelgrims om zo nog eens over de tocht te kunnen praten. Zij had name-

lijk zelf de weg naar Compostela gewandeld vele jaren geleden. Zuster Dominique is dan weer een Belgische uit Brussel, die hier zo een 40 jaar geleden toetrad tot de orde Notre-Dame de Consolation. Met haar 67 jaar is zij de jongste van de 7 zusters die hier nog verblijven. Ik werd er zeer vriendelijk ontvangen en je zag dat de zusters blij waren met het bezoek van de pelgrims. Ik was hier trouwens niet alleen: Katherine en Danielle, 2 Franse dames die de weg naar Compostela in delen wandelen, overnachten hier eveneens. In het gastenboek kon ik zien dat mijn dorpsgenoot Andre, met wie ik contact had voor mijn vertrek, hier enkele weken geleden ook overnacht had.

Ik vertrok samen met de 2 dames maar liet hen na enkele kilometers verder stappen op eigen tempo. We zouden elkaar 's avonds weerzien in de pelgrimsherberg in Aulnay, waar we een plaats hadden gereserveerd. Het weer zat niet mee: hoe later het werd, hoe harder het begon te regenen. Toen ik uiteindelijk de gîte bereikt had was ik doorweekt. Maar de opvang was prachtig: een klein volledig vernieuwd huisje verschafte onderdak aan 6 pelgrims en was die dag dan ook volzet. Gelukkig konden wij hier ook beschikken over een droogkast, geen overbodige luxe met dit weer. Ik maakte kennis met de overige pelgrims, waaronder de 2 dames van vorige dag. Eindelijk kwam er aan het alleen zijn een einde, vanaf nu kwam ik regelmatig andere pelgrims tegen.

De volgende morgen vroeg de Parijzenaar Bruno of we samen zouden vertrekken. We trokken naar St.-Jean-d'Angely, waar we voor 10 euro per persoon onderdak kregen in een oude bungalowtent. Schromelijk overdreven toch! Maar we lieten het niet aan ons hart komen en gingen 's avonds samen lekker uit eten, het was immers zondag.

Om 7.40 u waren Bruno en ik al opnieuw op stap. Even verder ontmoetten we 2 andere Fransen die Bruno al eerder had ontmoet. We liepen per 2 verder maar ontmoetten elkaar nog meermaals die dag en arriveerden ongeveer gelijktijdig in de refuge van Saintes. Daar werden we door de hospitalera Beatrice hartelijk verwelkomd. Ze is een echte spraakwaterval en overstelpte ons met raad en daad voor het vervolg van onze weg. Als we de nodige ingrediënten haalden, maakte ze zelfs nog lekkere pasta klaar voor ons. Normaal gezien bleef ze tot 19 u van dienst maar ze ging zo op in haar passie voor de Camino dat ze pas om 22 u, met tranen in de ogen en 3 zoenen voor ieder van ons, afscheid nam. Het was een gezellige avond en deze warmte deed goed aan het hartje.

Omdat ik voor zat op mijn schema diende ik een rustdag te nemen. Saintes is een mooie stad, dus liet ik de Fransen alleen vertrekken en maakte van de gelegenheid gebruik om het mooie Romeinse amfitheater en nog enkele andere bezienswaardigheden te bezoeken. Ik maakte ook gebruik van een internetcafé om mijn blog een beetje bij te werken en mijn mails

door te nemen. Ik werd gewaar dat heel veel mensen mijn tocht volgden via Internet en kreeg dan ook heel wat reacties.

Het werd steeds warmer en de afritsbare broekspijpen vlogen nu wel definitief in de rugzak. Eigenlijk had ik ze beter onmiddellijk weg gesmeten want er waren letterlijk gaten in gevallen van tegen elkaar te schuren. Dit wou zeggen dat ik toch al een tijdje onderweg was, ook de hielen van mijn schoenen begonnen een raar model te krijgen... Onderweg naar Pons ontmoette ik opnieuw het Franse koppel Jean en Yveline. Ik had ze leren kennen in Aulnay. Het

waren aangename mensen en ik zou ze nog regelmatig ontmoeten onderweg. Ze deden de Camino om een groot verdriet te verwerken: enkele jaren geleden was hun 16-jarige dochter overleden ten gevolge van leukemie. In Pons wachtte ons een prachtige vernieuwde pelgrimsherberg, juist naast het gerestaureerde pelgrimshospitaal. Ook Pons is een mooi historisch stadje en zeker het bezoeken waard. Ik trok dus op verkenning en liet me tevens 2 Affligemsen smaken. Wat kon het leven van een pelgrim toch mooi en eenvoudig zijn. Ik

voelde me ook een beetje opgewekt want 's anderendaags zou mijn bezoek komen.

Ik moest me dus helemaal niet haasten want Daniël zou me in de namiddag ergens onderweg oppikken om naar de gehuurde gîte in Consac te rijden. Onderweg bezocht ik nog een markt en stapte verder richting Consac, waar ik aan de afslag wachtte op mijn taxi. Het was een hartelijk weerzien met vrouw en vrienden. De ruime gîte was nog mooier dan verwacht voor die prijs. We verorberden de meegebrachte maaltijd en ik dronk een tweetal Leffe's (Men had ook aan alles gedacht). Natuurlijk was er veel te vertellen en was het al vlug laat.

Ik zat dus een stuk verder dan mijn voorzichtige planning en de twee volgende dagen stapte ik samen met Daniël de resterende 46 km tot Blaye. De eerste dag vertrokken we te voet vanaf de gîte. In Plein Selve verlieten we de Charente Maritime en liepen vanaf nu in het departement Gironde. Ieder departement heeft blijkbaar zo zijn eigen manier om de Chemin Pèlerin te bewegwijzeren. Vanaf nu moesten we kleine houten paaltjes volgen waar het daarvoor vierkante betonnen paaltjes met een grote schelp waren. We stapten tot St. Aubin-de-Blaye, waar we in afwachting van de vrouwen, ons op een terrasje installeerden. Het Franse koppel Jean en Yveline, die we die dag voorbij stapten, landden ook op dit terras. Ook zij stapten die dag niet verder en namen een kamer in dit hotelletje. De vrouwen hadden ons al snel gevonden en we dronken nog iets alvorens het dorpje met een blitsbezoek te vereren want veel was er niet te zien. Op weg naar onze slaappleaats bezochten we nog even Mirambeau met zijn prachtig in de hoogte gelegen kasteel, dat nu een prestigieus hotel is geworden.

De volgende morgen werden we door de vrouwen in St. Aubin-de-Blaye achtergelaten om onze weg richting Blaye te vervolgen. Het weer was eerst grijs en zwoel maar later brak de zon dan toch door. Om 14 uur stonden we al aan de Citadel van Blaye waar nog geen 3 minuten later ook de vrouwen kwamen aangetuift, van timing gesproken... We namen de rest van de dag de tijd om de indrukwekkende citadel te bezoeken en een lekkere pannenkoek te

eten. Ik schafte me een nieuwe geheugenkaart voor mijn fototoestel aan zodat ik de volle kon meegeven naar huis. Ik had al een behoorlijk aantal foto's getrokken en wou deze zeker niet verliezen. We gingen ook een kijkje nemen waar de veerboot vertrok, die me maandag de Gironde zou overzetten.

De zondag werd een toeristendag en we toerden langs de Gironde richting Royan. We bezochten het gezellige havendorpje Mortagne-sur-Gironde en het zeer toeristische Talmont-sur-Gironde. Royan echter kon ons niet zo erg bekoren en is een toeristische badplaats zoals er zo velen zijn.

We trokken dan maar landinwaarts en bezochten Pons. Pons is ook een halteplaats op de pelgrimsroute naar Santiago de Compostela. Ik verbleef er enkele dagen geleden in de pelgrimsherberg naast het oude pelgrimshospitaal. Als onderdeel van de Pelgrimsroutes naar Santiago de Compostela is het Hospice des Pèlerins ingeschreven op de Werelderfgoedlijst van

UNESCO. Deze opvangmogelijkheid voor pelgrims dateert uit de 12e eeuw en wordt volledig gerestaureerd.

Maandagmorgen was het al vroeg dag want mijn bezoek wachtte een lange terugrit en men bracht me eerst nog naar Blaye waar ik om 7.30 u het veer nam voor de oversteek naar Larmarque. Tijdens de 30 minuten durende overtocht maakte ik kennis met enkele andere pelgrims. De Française Agnes stapte ook alleen te voet van haar thuis, de kanten van Niort, naar Compostela. Een koppel Australiërs fietste van Frankfurt naar Compostela en trok dan nog wat verder door Europa.

Eens aan land maakte ik kennis met de 63-jarige Spanjaard Eduardo met wie ik nog vele dagen samen zou blijven. Hij was vertrokken vanuit Polen en sprak enkel Spaans. Dit werd dan de vuurdoop van het beetje Spaans dat ik had onthouden tijdens mijn 7 maanden Spaanse les dit schooljaar. Eduardo klampte al zeer vlug aan en was blij toen hij hoorde dat ik me behoorlijk uit de slag kon trekken in de taal van Molière en ook enkele woorden Spaans kon. Hij brabbelde er op los en ik knikte en zei nu en dan eens "si si", maar uiteindelijk slaagden we er in elkaar te verstaan. Hij was eigenlijk met het vliegtuig naar Polen vertrokken om dan te voet naar Santo Toribio de Liébana, een Spaans pelgrimsoord nabij zijn woonplaats Santander, te wandelen. Vorig jaar ondernam hij al een poging maar moest in Irun opgeven wegens voetblessures. Eerder al deed hij de tocht naar Rome en heeft plannen om ook te voet naar Jeruzalem te gaan.

We stelden vast dat aan deze kant van de Gironde de pelgrimsweg slecht of niet aangeduid stond en ik moest terugvallen op mijn kaarten en kompas. Eduardo echter kon met moeite kaart lezen, laat staan dat hij iets van een kompas kende. Hij vertrouwde mijn manier van wandelen niet al te veel en klampte voortdurend mensen aan. Hij liet voorbijrijdende auto's stoppen om de weg te vragen maar kende natuurlijk geen Frans. De Fransen kennen meestal ook geen Spaans... dus kon ik elke keer opnieuw opdraven om te tolken. Nu zijn de Fransen meestal wel bereidwillige mensen maar hebben geen benul van wandelwegen en

verwijzen ons dan naar de drukkerie autowegen. Ik bleef er rustig bij en vertrouwde een beetje op mijn instinct en mijn kaarten.

We liepen nu door de Medoc met zijn enorme wijnvelden en vele wijnkastelen, het ene al wat mooier en groter dan het andere. Ik had telefonisch 2 plaatsen besproken in het "Centre de herbergement" in Blanquefort. Eduardo wou liever naar de jeugdherberg waar hij vorig jaar verbleef maar had geen contactgegevens. Uiteindelijk waren wij verrast toen we merkten dat het om dezelfde jeugdherberg ging. We deelden een kamer en de maaltijd.

Die nacht heb ik slecht geslapen wegens krakende bedden en mijn kamergenoot die vele keren naar het toilet moest. Het motregende toen we naar Bordeaux vertrokken. Hoe meer we het centrum van Bordeaux naderden hoe harder het regende en hoe natter we werden. We bezochten de kathedraal en nog enkele monumenten. Toen we verder door Bordeaux trokken sprak ons een oude man aan: "Ik weet waar jullie naartoe gaan en heb veel respect voor wat jullie doen!" Hij toonde ons de weg en wenste ons nog "Bon Camino". In de pelgrimsherberg in Gradignan werden we opgewacht door de hospitalero van dienst. We sliepen opnieuw samen met Jean en Yveline, die we reeds enkele malen ontmoetten. Ook de fietsende Australiërs, Diane en Paul, waren hier gestrand wegens fietspech. De fiets was ondertussen hersteld en 's anderendaags vervolgden ze hun weg. Eduardo maakte voor ons beiden tortilla con patata en ik verzweeg in alle talen dat ik vroeger nog enkele jaren kooklessen had gevolgd en liet me dienen.

Mijn kamergenoten zeiden dat ik ook een beetje heb gesnurkt maar ik heb goed geslapen met mijn oordopjes. Om 7 uur waren we al op pad en zaten meteen in de bossen. We zagen vele ontwortelde en afgeknapte bomen liggen. Dit waren dus de gevolgen van de zware stormen deze winter. Doordat we onderweg meer en meer andere pelgrims tegenkwamen had ik slaapplekken geregeld voor de komende 3 dagen. We belandden in de zeer kleine refuge van Le Barp opnieuw samen met Jean en Yveline. Het was echt zeer eng in het kleine kamertje zonder ramen met 2 stapelbedden maar we konden gratis slapen. Het vergde een beetje organisatie om elkaar niet voor de voeten te lopen. Voor Agnes, die ik ontmoette op de veerboot van Blaye, was er geen plaats meer maar zij vond uiteindelijk een onderkomen bij particulieren thuis en was waarschijnlijk beter af dan wij. 's Avonds gingen we met z'n allen gezellig, in een nabij gelegen restaurantje, een goedkoop menu eten.

Na een heerlijk ontbijt met het zo begeerde kopje koffie trokken we weer verder door de bossen richting Landes. De stormschade leek steeds zwaarder te worden en men zei ons dat we het ergste nog niet hadden gezien. Ik was onder de indruk van zo veel natuurgeweld: wat zijn wij nietig in deze uitgestrekte wouden.

Het was donderdag en elke donderdag werd Eduardo opgebeld door een lokale radiozender in Spanje. Iedere week kwam hij live op de radio en deed zijn verhaal voor vele duizenden

luisteraars. Ik hoorde hem vertellen van “El belga” en men vroeg blijkbaar mijn ouderdom en mijn beweegredenen. Nu wist half Spanje van mijn komst. Eduardo probeerde me even aan de telefoon te krijgen maar daar bedankte ik hem voor, zo goed was mijn Spaans toch niet.

We belandden uiteindelijk in een heel mooie refuge in Mons, een gehuchtje behorende bij Belin-Bélieu. Het lag afgelegen in het bos met enkel een oud kerkje en een

kerkhof. Er bevond zich ook een bron: de fontaine St. Claire zou geneeskrachtig zijn voor de ogen. Ik heb alvast mijn leesbril nog niet weggedaan... In het logboek las ik dat Philippe, mijn streekgenoot, hier 2 weken voor mij verbleef. Agnes was ondertussen ook gearriveerd en had last van een opkomende tendinitis, zij zou het de volgende dagen een beetje kalmer aan doen. Eduardo maakte voor ons “patato con chorizo” met paprika. Agnes bereidde een slaatje en ik deed de afwas...

Om 6.45 uur waren we al terug op stap. We liepen door de Landes en het werd stilaan gloeiend heet. De uitgestrekte naaldbossen waren letterlijk gehalveerd door de winterstorm en boden maar weinig schaduw. Eduardo had last van de hitte zodat elk zowat zijn eigen ritme liep. In Moustey stopten we even om inkopen te doen en de dorstigen te laven. Het dorp wordt soms wel eens Moustey-les-deux-Églises genoemd. Het dankt die naam aan de twee kerkjes die daar sinds de 13de eeuw pal naast elkaar staan, namelijk de église Saint-Martin en de église Notre Dame. Hier werden vroeger de pelgrims, op weg naar Santiago, onthaald. Tegenwoordig is in de église Notre Dame een museum gevestigd. Er staat ook een mijlpaal: nog 1000 km naar Compostela. Nu begon het toch echt af te tellen iedere stap bracht ons dichterbij ons doel.

We belandden die dag in de privé-refuge van Jacques en Jacqueline in Labouhaire. Een deel van hun huis stellen zij, tegen een kleine vergoeding, open voor pelgrims. Zij stapten al meerdere malen zelf naar Compostela en namen ook de bewegwijzering van een deel van de pelgrimsroute door de Landes voor hun rekening. Eduardo troonde me mee naar een Portugees gezin die hij bij zijn vorige tocht leerde kennen. De gastvrijheid van deze mensen was hartverwarmend en het was alsof ik er al jaren kind aan huis was. Nadat we met een heerlijke maaltijd verwend werden bracht Antonio ons enkele uren later met de auto terug naar ons slaapverblijf.

Na een ontbijt met zelfgebakken biologisch brood en eigen confituur vertrokken we die dag om 8 u vanuit de pelgrimsherberg. De zon was weer van de partij en al vlug werd het zeer warm. We hadden een iets kortere etappe te doen en dat maakte dat we na 20 km al in Onesse-et-Leharie waren. Het was een privé-refuge, een stuk duurder dan de officiële, maar we waren echt mooi gelogeed. Toevallig was er dat weekend kermis in het dorp en konden we 's avonds tegen schappelijke prijs deelnemen aan de feestmaaltijd in de grote tent.

Het onafhoudende geratel van Eduardo en het feit dat ik er maar een deeltje van verstond was enorm vermoeiend en ik begon meer en meer te verlangen naar het alleen zijn. Omdat

hij zo slecht tegen de hitte kon vertrok hij volgende morgen voor dag en dauw. Ik was opgelucht omdat ik nu in stilte van de omgeving kon genieten. Onderweg werd ik ingehaald door Ludo. Hij fietste voor de 2^e maal van zijn woonplaats Lichtaart naar Compostela. Ik was 53 dagen onderweg en het was de eerste Belg die ik ontmoette op weg naar Santiago. Hij bleef een half uur bij me tot we in Taller arriveerden om dan zijn reis verder te zetten. Eduardo had de sleutel van de pelgrimsherberg bemachtigd en stond me op te wachten. Het was zondag en we zaten in een gat waar werkelijk niets te zien of te doen was. Het werd een lange, vervelende namiddag.

De pelgrimsroute die we volgden liep richting Saint-Jean-Pied-de-Port om dan aan te sluiten op de Camino Frances. Ik wou richting Biarritz om dan in Irun te starten met de Camino del Northe. Eduardo moest ook die richting uit om zijn doel te bereiken dus zou ik nog lang in zijn gezelschap vertoeven. Hij wou absoluut nog een dag verder naar Saint-Paul-lès-Dax om vervolgens langs een zeer drukke nationale weg richting kust te wandelen.

Ik besloot echter onmiddellijk naar Soustons te wandelen en dan de pelgrimsroute langs de kust te zoeken. Hier waren geen pelgrimsherbergen meer en ik belandde dan nog maar eens in een hotelletje. Daarna trok ik via de GR-weg naar Labenne, een zeer druk toeristisch oord met veel campings. Ik verbleef in een grote luxe bungalowtent tegen absoluut geen pelgrimsprijs. Toen ik de volgende morgen weer op pad ging zag ik markeringen van de pelgrimsroute langs de kust en even verder een verwijzing naar een pelgrimsopvang. Ik was dus iets te vroeg gestopt!

Voor het eerst begon ik te rekenen wanneer ik zou kunnen aankomen in Compostela, ik begon een beetje naar huis te verlangen. Ik bevond me nu midden Frans Baskenland en vele borden waren hier in 2 talen opgesteld: Frans en Baskisch. Ik stapte verder langs de voie littoral, zoals deze pelgrimsroute heet, en kwam toevallig langs een jeugdherberg in Biarritz. Ik moest nog 3 uur wachten eer de jeugdherberg open ging en dan was het nog niet zeker of er wel plaats voor me zou zijn. Verder stappen leek me de beste oplossing en zo belandde ik in Bidart op camping Ilbaritz. De Vlaamse Joke zei me dat het campingreglement niet toeliet om voor minder dan 2 nachten iets te verhuren. Dus keerde ik op mijn stappen terug en wou een andere camping opzoeken tot de eigenares me terugriep. Ze vertelde me dat haar man enkele jaren geleden ook een deel van de Camino had gelopen en dat ze daardoor voor pelgrims wel eens iets meer wilden doen. Ik kon, voor de volle prijs, overnachten in een mooie stacaravan.

De volgende morgen was ik vroeger in Saint-Jean-de-Luz dan gedacht. Om 9.15 uur kwam ik voorbij een "cordonnier", een Franse schoenmaker dus. De hielen van mijn zware stap-schoenen waren behoorlijk afgelopen en moesten dringend hersteld voor ik het zwaardere werk in Spanje aanvatte. Even gewacht, want de zaak opende maar om 9.30 uur. De man begreep de situatie en beloofde me de schoenen tegen de volgende morgen klaar te heb-

ben. Ik vroeg hem of hij ook een tandarts in de buurt kende. Vorige dag had ik een vulling verloren en ik zat met een vervelend groot gat in mijn tand. Hij verwees me naar zijn tandarts maar kon me niet garanderen dat men mij onmiddellijk zou helpen.

Ik zocht een niet te duur hotelletje, douchte me en ging op zoek naar de tandarts. Het bleek

om een groepspraktijk te gaan met 4 tandartsen. Ook hier begreep men de situatie en na even wachten werd ik vriendelijk geholpen. Dit probleem was dus ook opgelost. Nu nog even naar de kapper want ik was bijna 2 maanden onderweg en had al een flinke haardos. Ik werd door de lieve coiffeuse echt in de watten gelegd en kreeg er nog een tasje koffie bovenop. Ik voelde mij als herboren en had nog de hele namiddag om het mooie Saint-Jean-de-Luz te bezoeken.

Het was miezerig weer toen ik de volgende morgen mijn herstelde wandelschoenen ging afhalen. Ondanks het minder goede weer voelde ik me opgewekt. Ik had een kleine revisie gehad en binnen enkele uren ging ik de grens met Spanje oversteken. Ik trok dus met vernieuwde moed op stap en vond na enkele km een zijweg met de gekende tekens van de voie littoral. Ik besloot de drukke nationale weg te verlaten voor het pelgrimspad. Al vlug zag ik dat dit pad zeer veel omweg maakte en ondertussen begon het wat harder te regenen. Ik keerde op mijn stappen weer en volgde verder de nationale weg tot Hendaye, nog net op Frans grondgebied. Inmiddels was het middag geworden en ik stapte, doornat, een wegrestaurant binnen.

Toen ik me aan een tafel wou zetten wenkte me een Frans koppel. Ook zij waren pelgrim en vertrokken uit Bretagne. Na het eten stapten we samen richting Spaanse grens. We trokken foto's van elkaar tijdens het memorabele moment dat wij de rio Bidasoa, die de grens tussen Frankrijk en Spanje vormt, overstaken via de Pont Saint-Jaques die aan de andere zijde Puente de Santiago noemt. Vanaf nu moest ik de gele pijlen naar Compostela volgen. In Irun deed ik enkele boodschappen en stapte alleen verder richting Honaribia waar ik in de jeugdherberg een plaats had gereserveerd. Toen ik een Spanjaard de weg vroeg stapte hij letterlijk een 10-tal minuten mee om de weg te wijzen. In Honaribia deed zich hetzelfde voor: ik vroeg de weg en prompt stapten de 2 aangesproken vrouwen me enkele km voor tot ik bijna mijn bestemming had bereikt. De dames waren blijkbaar gewoon van te stappen want deze pelgrim moest zich reppen om hen te volgen en ik mocht toch geen gezichtsverlies lijden hé?

Ik had voor de alternatieve route langs de kust van Irun naar San Sebastian gekozen en werd onderweg beloofd met de mooiste vergezichten. Vanaf de start werd het me duidelijk dat het een zware etappe zou worden. De relatief vlakke route door Frankrijk werd nu een zware tocht langs de Spaanse kust met veel klimmen en dalen. In San Juan kon ik voor 60 cent een kleine overzetboot nemen naar San Pedro om alzo een lange omweg te vermijden.

Ik bereikte San Sebastian, Donostia in het Baskisch, en liep langs de Playa de La Concha. Een Spaanse had de schelp op mijn rugzak opgemerkt en sprak me aan: ze wou ook naar

Compostela wandelen maar kon de tocht niet aan. Ze was fier op haar stad en zei dat San Sebastian de mooiste stranden van de wereld had. Ik moest toegeven dat het zeer mooie stranden waren en het toerisme floreerde hier welig.

Helemaal op het einde van de promenade bereikte ik de jeugdherberg. Deze viel een beetje tegen met zijn verouderde infrastructuur. Ik kreeg een plaats in een kamer voor 8 personen die tegen de avond volzet was. Het

douchewater liep niet goed weg, een probleempje dat ik veel tegenkwam onderweg. Na een kort stadsbezoek sloeg ik een beetje mondvoorraad in en keerde terug naar de jeugdherberg. Op het bed naast het mijne herkende ik de rugzak van Eduardo die even later binnentapte. Ik maakte kennis met zijn familie en het niet aflatende gekwetter van zijn kleindochter (van wie zou ze dat hebben?)

Na het ontbijt ging ik opnieuw op stap met Eduardo. We volgden de gele pijlen en kwamen langs een huis met aan de overkant een infostandje voor pelgrims en gratis water. José Mari Soroa was een van die gekende figuren op de Camino del Norte. Hij deed de tocht al 10 keer en onderhield hier ook een deel van de markeringen van de pelgrimsweg. Hij gaf ons een blad met een heleboel aanwijzingen en nog veel mondelinge informatie voor onderweg. Hij leefde als het ware voor de Camino en sprak ook behoorlijk Frans.

Op aanraden van José Mari stopten we die dag iets vroeger aan de prive-albergue in Orio. Rosa kon hier 20 personen te slapen leggen en ook zij leefde voor de pelgrims en stond ons met raad en daad bij. De albergue was goed uitgerust en je kon hier een wasmachine en een droogwiel gebruiken en bovendien gebruik maken van een groot tuinhuis dat ingericht was als keuken en eetplaats. Tegen een kleine vergoeding zorgde ze zelfs voor een maaltijd. In de loop van de namiddag kwamen nog enkele andere pelgrims het gezelschap vervoegen.

Het waren een Japans koppel, dat ik later nog enkele keren ontmoette, en John, de Engelsman die een beetje langs de verschillende pelgrimswegen door Spanje liep en hier en daar wat tekeningen maakte om wat geld bij te verdienen. Het was zondag 7 juni, de dag van de Europese verkiezingen. Thuis, op de gemeente had men mij een formulier meegegeven dat ik moest laten invullen door een officiële instantie op de plaats waar ik op dat moment verbleef. Ik trok dus samen met Eduardo, mijn tolk, op zoek. We hadden geluk want ook hier stond een vertegenwoordiger van de Policía bij een verkiezingslokaal en werd ik vlug geholpen.

De volgende morgen waren we om 6.30 u al op pad. De landschappen en zeezichten waren fantastisch mooi en ik genoot van mijn tocht. Stadjes als Zarautz, Getaria, Zumaia en Itziar volgden elkaar op. Aan een splitsing volgde ik de mooie maar zware kustweg. Toen ik me in Deba aan het toeristenbureau aanmeldde voor een slaapplek in de albergue, zei men me dat Eduardo me al voor was en me opwachtte aan de refugio. Hij had blijkbaar een andere en kortere weg genomen. De albergue was niet groot en er stonden 2 stapelbedden van 3 personen en 1 stapelbed voor 2 personen. In totaal 8 personen dus. Wij kregen een plaats aan de achterzijde van dit blok, in een klein kamertje waar je ook met 4 pelgrims kon slapen.

Enig nadeel: je moest zo een 200 meter omlopen om gebruik te kunnen maken van het sanitair. In de namiddag gingen we naar een restaurantje waar men goedkope menu's serveerde. De rode bonen hebben die nacht hun werk gedaan.

Zelfs na zo een nacht kropen we vroeg uit de veren en na een licht ontbijt zonder koffie gingen we op pad. Naar het schijnt hadden we de zwaarste etappe van de Camino del Norte voor de boeg. We stapten ieder ons tempo, wegens de voortdurend stijgende weg door de bossen. In het bos kwam ik een patrouille tegen van de Guardia Civil. We maakten een

praatje en ik was blij dat ik toch een beetje mijn plan kon trekken in 't Spaans. Daarna volgde een lange zeer steile afdaling naar Markina. Het was een ware beproeving voor mijn knieën maar ik bleef er rustig bij en kwam er zonder ernstig letsel vanaf. In Markina vroeg ik de weg naar de albergue en weer stapte een oude man mee tot aan de voordeur. De albergue was gesloten tijdens de middag en de man begreep dat ik toch nog wou eten. Hij troonde me mee naar een plaatselijk restaurant op de 1^e verdieping van een gebouw. Ik zou het nooit gevonden hebben. Ik liet

Eduardo weten waar ik ergens zat en even later vervoegde hij me. Eduardo voelde zich echter niet zo op zijn gemak en fluisterde me toe dat we hier zowat in het hol van de Baskische beweging zaten. Hij was van Cantabria en liep niet zo hoog op met de Basken en hun vrijheidsdrang. Het was een ruime albergue en de groep pelgrims werd alsmaar groter. In een internetcafé wilde ik mijn blog nog een beetje bijwerken maar met een ijsberende Eduardo achter me lukt dat niet zo goed.

We stapten opnieuw door de bossen vergezeld van een Spaanse wandelaar die zomaar een dagje mee stapte. Hij was wegens kanker aan zijn stembanden geopereerd en moest om te praten telkens op een plaatje in zijn keel duwen. Gernika is de hoofdstad van Baskenland maar verder was hier niet zo heel veel te zien. We zaten nu iets meer in het binnenland en konden zelfs niet van de zeezichten genieten. In de ruime albergue met veel kamers was plaats genoeg en we deelden een kamer van 8 personen onder ons twee. Eduardo kloeg over pijn in de benen wegens het zware parcours en wou de volgende dag de etappe met de bus doen. Ik probeerde dat uit zijn hoofd te praten maar hij was vastbesloten. Toen begon ik te rekenen: hij was slechts enkele dagen voor mij in Polen vertrokken en zou, naar eigen zeggen, 1000 km meer weg afgelegd hebben dan ik. Het kon gewoon niet, maar ja ieder zijn weg hé.

Het was vochtig grijs weer toen ik ditmaal alleen vertrok: Eduardo bleef nog wat liggen en nam later de bus. Mijn schoenen en zelfs mijn korte broek werden nat van het lange vochtige gras. Toen ik rond de middag in Lezama arriveerde zat Eduardo me al op te wachten in een bar-restaurant. Hij was tevreden met zijn prestatie en had een middagmaal geregeld. De albergue hier was splinternieuw en voorzien van alle comfort voor de huidige pelgrims. In de namiddag liep de refugio voor 18 personen bijna vol. Vele pelgrims had ik reeds eerder ontmoet, o.a. het Japanse koppel.

Ik was nu 2 maanden onderweg en had zo een vaste dagindeling: alles was zo een beetje routine geworden. Om 6 uur opstaan en in stilte in het donker me klaarmaken voor vertrek.

Soms eerst ontbijten of anders dook ik de eerste bar binnen die open was voor mijn kopje koffie en een koek of twee. Dan stapten tot de middag, een slaappleats opzoeken en als deze al open was, me een bed toe-eigenen. Meestal zocht ik een onderste bed ergens tegen een muur of in een hoek. Me zo snel mogelijk douchen en mijn dagelijks wasje doen zodat dit kon drogen. Als het mogelijk was, ging ik nog wat eten want het middagmaal werd hier tussen 13 en 16 u geserveerd. 's Avonds ging de keuken meestal maar om 20 u of soms maar om 21 u open. In de namiddag deed ik mijn boodschappen of kuierde wat rond, in de hoop dat er iets te zien was en als het kon besteedde ik wat tijd aan internetten. Meestal lag deze pelgrim al om 21.30 u, of vroeger, in de slaapzak.

Na eerst nog wat stijgen begon ik aan de lange steile afdaling naar Bilbao. Het was nog maar net 9 uur toen ik de eerste straten bereikte, die me nog steeds sterk dalend naar het stadscentrum brachten. Eerst kwam ik langs de *Basílica de Begoña* waar net een eredienst bezig was. Ik nam achteraan de kerk plaats en genoot van de Spaanse kerkzangen. Na de mis wist Eduardo, die ondertussen ook was binnengekomen, te regelen dat we in de sacristie een stempel kregen. Eduardo wou onmiddellijk de jeugdherberg opzoeken maar ik verkoos om nog wat in de stad rond te lopen. Ik bezocht ook de kathedraal, waar nu net weer een kerkdienst bezig was. Daarna kruiste ik verder door de stad en wandelde langs het wereldberoemde Guggenheim Museum. Bilbao is een mooie stad met een mix van oude en zeer moderne architectuur. De Jeugdherberg was aan de rand van de stad gelegen in een hoog flatgebouw. Dichtbij werden grote werkzaamheden uitgevoerd voor het aanleggen van een autosnelweg. Eerst hadden we de kamer van 6 personen nog voor ons beiden maar later op de dag was alles volzet. 's Avonds deelden we de maaltijd met het Japanse koppel Hirochi en Yoshiko. Zij zouden dezelfde weg volgen als ik en eveneens doorwandelen tot Finistera. Er werden foto's getrokken en e-mailadressen gewisseld...

Voor de volgende 31 km lange etappe brachten de gele wegmarkeringen ons door het havengebied van Bilbao. Eduardo, rad van tong, sprak een Spaanse wandelaar aan. Deze kende zeer goed het havengebied en loodste ons langs de kortste weg tot in Portugalete met zijn hangende brug (*Puente Colgante*) een zogenaamde zweefbrug. De brug bestaat uit een groot frame, waaraan een klein platform hangt. Dit platform beweegt tussen de twee rivieroeveren heen en weer via een tractiesysteem - een pendeldienst. De Brug van Biskaje werd door UNESCO als werelderfgoed erkend. Daar speelde hij het nogmaals klaar om een wandelaar te strikken die ons begeleidde tot aan de Playa de la Arena in Pobeña. De teller stond nu op 22 km, een heel stuk korter dan de geplande 31 km. Niet ver van dit mooie kleine strandje lag onze albergue. In een nabij gelegen restaurant kregen we voor 8 euro een echt heerlijk pelgrimsmenu voorgeschoteld. In de namiddag kwamen nog veel bekenden zich aanmelden: o.a. Hirochi en Yoshiko alsook de Fransen Jean en Yveline, die we al een tijdje niet meer zagen.

De volgende morgen startte ik samen met Eduardo en de Italiaan Fausto. Deze laatste was

aangenaam gezelschap en sprak Italiaans doorspekt met wat Franse woorden zodat we elkaar toch begrepen. Hij was een sportieve zestiger die vroeger marathons liep, verloor 30 jaar geleden zijn vrouw en voedde heel alleen zijn 2 kinderen op. Hij deed de tocht als aandenken aan zijn vrouw. Al zeer vroeg kwamen we aan de albergue van Castro-Urdiales. Toevallig stond de deur nog open, omdat er een pelgrim van de vorige dag nog niet vertrokken was. We konden ons installeren voordat de hospitalero pas om 15 u de albergue open-

de. Het regende behoorlijk en we hielden het op een zeer korte etappe vandaag. Fausto stapte verder want hij wou voor 1 juli in Compostela aankomen, wat me moeilijk leek. De refugio liep aardig vol met een internationaal gezelschap: vele bekenden maar ook weer enkele nieuwe gezichten. Ditmaal deelden we de maaltijd met twee jonge Chinezen die in Duitsland studeerden.

Het was zwaar bewolkt en het regende lichtjes tot we in het kustplaatsje Laredo aankwamen. We moesten nog langs de 4 km lange promenade wandelen om de veerboot te kunnen nemen die ons overzette naar Santoña. Ondanks de dreigende wolken was de aanblik van de uit zee rijzende rotskust adembenemend. Eduardo kreeg ditmaal bezoek van zijn broer Pepe die daar niet ver vandaan werkt. Pepe (eigenlijk Jose Mari) trakteerde ons op ansjovis, de plaatselijke specialiteit.

Voor dag en dauw waren Eduardo en ik opnieuw op pad. Ons doel was Güemes, maar we waren er veel vroeger dan ik verwachtte. Ik wou verder stappen naar Santander maar dat kwam niet zo goed uit voor Eduardo. Met de radiozender had hij afgesproken dat hij pas een dag later zou arriveren in Santander, zijn woonplaats. Men zou hem daar met de radio en de nodige ceremonie opwachten. Dat gedoe zag ik eigenlijk niet zo zitten en nam nog maar eens afscheid van hem en vertelde dat ik doorstapte. Hij was een beetje teleur gesteld. Ik stapte verder tot Somo waar ik een veerboot kon nemen om over te steken naar Santander. In Somo ontmoette ik Fausto, de Italiaan, opnieuw. Hij had een gezwollen been, waarschijnlijk een allergische reactie en ging een dokter opzoeken. Later in de albergue zag ik hem weer; met een beetje medicatie en wat rusten zou alles wel goed komen. De albergue lag op de 1e verdieping in een straatje niet ver van de kathedraal. Het was er niet groot maar er stonden 20 stapelbedden dicht bijeen. Voor 40 mensen waren 2 douches en 2 wc's voorzien, maar het was weer maar voor één nacht en dat zou ik nog wel eens overleven. Ik vertoefde in heel internationaal gezelschap met dit maal veel Duitssprekende mensen: Duitsers, Zwitsers en Oostenrijkers. Velen startten hun tocht hier in Santander, maar ik ontmoette hen later niet meer. Santander is een tamelijk grote kuststad met veel toerisme maar gezien het kwakkelweer en de harde wind kon het me niet echt bekoren en beperkte ik mijn bezoek tot de kathedraal.

Van Santander ging de route naar Santillana del Mar. In Boó de Piélagos stond ik voor de keuze: ofwel kon ik de trein nemen tot het volgende station om alzo via een spoorbrug over een rivier te komen, ofwel ging ik te voet over de spoorbrug, wat verboden en toch tamelijk gevaarlijk was ofwel deed ik een omweg van 9 km. Ik was een van de weinigen die voor de omweg kozen en kreeg waarachtig een mooi stukje natuur voorgeschoteld. Onderweg in Mogro nestelde ik me op een bank in een park om een beetje te eten. Uit het niets kwam een hond naar me toe en keek het brood zowat uit mijn mond. Hij bleef zolang bij me tot ik gedaan had en er ook niets meer van tafel viel. Net toen ik aanstalten maakte om te vertrekken kwam Fausto aangewandeld. We stapten samen verder met als doel de refugio in Requejada. Al pratend hadden we de afslag naar de albergue gemist. Fausto had nog steeds last van zijn been en wou niet nog eens 8 km verder stappen naar de volgende albergue. We namen afscheid en hij keerde weer op zijn stappen.

Ik trok alleen verder naar Santillana del Mar. Santillana del Mar is een historisch stadje op 30 km ten noordwesten van Santander. Het is niet echt een badstad, zoals de naam kan doen geloven. De zee, met een klein maar wel heel rustig strandje, ligt diep beneden. Santillana lokt desondanks duizenden toeristen per jaar, maar dat heeft het te danken aan de primitieve kunstenaars die actief waren in de nabij gelegen grot van Altamira. Na wat zoeken vond ik de albergue verscholen achter de 12^e eeuwse colegiata de Santa Juliana. Het was een mooie vernieuwde albergue in een historisch gebouw. Er waren slechts 4 van de 16 plaatsen ingenomen. Ik schrok toch even toen ik in een hoek opnieuw de rugzak van Eduardo herkende. Hij voelde zich niet lekker en had zich door zijn vrouw met de auto tot hier laten brengen. We gingen, samen met zijn familie, nog iets drinken en liepen nog een beetje door dit mooie toeristische dorpje.

Van Santillana del Mar ging de tocht naar San Vicente de la Barquera. In vergelijking met vorige dagen was het een relatief vlak parcours. De 40 km van de vorige dag hingen nog een beetje in mijn benen en ik kwam slecht op gang. Onderweg moest ik eigenlijk een omweg maken omdat de weg volledig afgesloten was, ook voor voetgangers. Maar eigennuttig als ik weer was stapte ik verder tot aan de werkzaamheden voor een nieuwe brug. Langs de brug in aanbouw had men een dam aangelegd voor het werfverkeer waarvan ik dankbaar gebruik maakte om alzo de rivier over te steken. De albergue was groter dan men op het

eerste gezicht zou gedacht hebben. Via een garagepoort kwam ik in de refugio waar Eduardo me opwachtede. Hij zag er belabberd uit en had ondertussen een dokter opgezocht. De hospitalero verzorgde ook maaltijden "donativo", wat eigenlijk wou zeggen geef wat het je waard is. Hij sprak goed Frans en was een zeer grote fan van Jaques Brel. Na het avondeten nam hij ons mee op een kleine rondleiding naar de nabij gelegen kerk en de ruïnes van wat ooit een pelgrimshospitaal was. Tijdens het avondeten kwam nog een jonge man binnen.

Bleek dat deze Vlaming uit De Klinge kwam. Dit was dan, na 71 dagen, de eerste Vlaamse wandelaar die ik ontmoette.

Het was druilerig weer toen ik om 7.30 u na het ontbijt op stap ging. Eduardo zou ik niet meer weerzien want na enkele km splitste de pelgrimsweg naar Santo Toribio zich af van de weg naar Compostela. Nog 3 etappes scheidde Eduardo van zijn einddoel, ik had nog een tweetal weken te gaan. In Unquera verliet ik de provincie Cantabria en trok nu door Asturia.

Het viel mij onmiddellijk op dat vele huizen hier in felle mooie kleuren waren geschilderd. Vanwege het weer was het niet zo een mooie etappe en ik wandelde regelmatig langs de grote baan i.p.v. de kleine modderige paadjes van de Camino te nemen. Toen ik na 38 km druipnat in Llanes arriveerde stapte ik meteen naar “La Portilla”, de eerste albergue op mijn weg. Volgens mijn gegevens waren er verscheidene overnachtingsmogelijkheden maar omdat mijn moreel peil op dat moment op een zeer laag pitje stond wou ik niet verder op zoek

gaan. Later bleek dat ik de goede keuze had gemaakt. Het was een klein kamertje met plaats voor 4 personen. Ik was er allen en profiteerde er van om mijn doordrenkte kleren zo-wat overal te drogen te hangen. Verbijsterd moest ik vaststellen dat ik in de vorige albergue, in alle vroegte een onderbroek was vergeten. Er restte me nu nog één onderbroek en een zwembroek, ik moest er dus zo vlug mogelijk een kopen.

Even later kwam een Spanjaard een kijkje nemen maar verkoos om naar een andere slaappleaats uit te kijken en vertrok weer. Na een dik uur stond hij daar opnieuw en vertelde dat al de andere plaatsen vol zaten. Ik maakte wat plaats vrij voor Andres die gelukkig goed Engels praatte. Hij is psycholoog van opleiding en maakte de tocht om zich een beetje te bezinnen. Andres' schoenen en kousen verspreidden een walgelijk zweetgeurtje. Ik plaatste mijn schoenen buiten de kamer en nodigde hem uit hetzelfde te doen...

Andres, die graag lang sliep, lag nog in bed toen ik om 7 u vertrok. Het was zonnig maar toch niet te warm, uitstekend wandelweer dus. Nu en dan kreeg ik de zee te zien en trok door mooie schilderachtige dorpjes. In Ribadesella, een mooie toeristische kustplaats, ging ik op zoek naar een nieuwe onderbroek maar de winkels waren gesloten voor de siësta en ik moest tot 16 u wachten om bediend te worden. Ik zou me nog wel een dag behelpen en trok verder via de lange promenade langs het mooie strand. Het begon ondertussen aardig warm te worden en er restte nog een steile klim via San Pedro naar San Esteban de Le-

ces. Vooral de laatste 2 km naar de albergue waren een echte kuitbijter. Daar werd ik ontvangen door de goedlachse en almaar doorratelende hospitalera. Later arriveerde ook Andres. We verbleven met twee in een zeer grote ruime, nette refugio met zeker plaats voor 32 pelgrims. Daar de albergue zeer afgelegen lag bracht de hospitalera iets te eten voor ons mee. Andres had voor ons beiden empanada besteld. De buitenkant van een empanada bestaat uit gewoon brooddeeg of bladerdeeg. Sommige empanadas zijn rond en zo groot als een piza, maar empanadas worden ook vaak in rechthoekige vorm op een bakplaat gemaakt. Per provincie en afhankelijk van het seizoen varieert de vulling en wordt het gerecht zowel koud als warm gegeten. Andres trakteerde en wou niet dat ik in de kosten deelde.

Ik moest een klein stukje op mijn stappen van de vorige dag weerkeren om mijn tocht verder te zetten maar miste de afslag en daalde veel te ver af voor ik mijn fout inzag. Zo mocht ik de kuitenbijter van de vorige dag nog eens overdoen. Het was tamelijk fris met veel wind en zwaar bewolkt, maar reeds vroeg bereikte ik mijn volgende doel, Sebrayo. Het was zondag,

geen winkels of eetgelegenheden in de buurt. Het zou wel weer een sobere broodmaaltijd worden. Maar rond 19 u kwam een winkelwagen langs waardoor we toch nog een beetje fruit en andere etenswaren konden inkopen. Waar al dat volk ineens vandaan kwam weet ik niet maar plots waren we weer met 7 in de albergue en even later kwam ook de jonge Vlaming uit De Klinge weer opdagen. Ik dacht dat hij veel verder zou gezeten hebben want hij moest vroeg in juli thuis zijn, maar hij sliep zo graag uit. Het werd nog een gezellige avond in

internationaal gezelschap. Het was de verjaardag van mijn kleinkindjes en voor het eerst kreeg ik heimwee en begon te rekenen wanneer ik zou kunnen thuiskomen.

Toen ik op maandagmorgen om 6.00 u ontwaakte, was Andres blijkbaar al weg. Even verder, in Villaviciosa, stapte ik de eerste bar binnen die open was. Hier vond ik Andres weer. Na het gezamenlijk ontbijt, trokken we even samen op pad. Hij was aangenaam gezelschap, maar ik voelde dat hij me steeds trachtte te doorgronden (psycholoog). Toen we even later aan een splitsing kwamen, namen we afscheid met de hoop elkaar weer te zien in Compostela. Hij verkoos de Camino del Northe verder te stappen en ik ging richting Oviedo om daar de Camino Primitivo te volgen. Weer ondervond ik dat de Camino telkens ontmoeten en weer loslaten was.

Ik kwam langs een mooi klooster en moest dan een lange steile helling op. Op het hoogste punt stond een bar waar ik me moe op een stoeltje op het terras liet zakken. Ik maakte er kennis met een Frans koppel die ik later nog regelmatig zou ontmoeten: Bernard en Elizabeth. Na een babbel stapte ik alleen verder naar Vega de Sariego waar ik de sleutel van de albergue ophaalde in een winkeltje. Al vlug kwamen Bernard en Elizabeth alsook 2 andere Fransen me vervoegen. Het was opnieuw een propere, ruime albergue met zeker plaats voor 12 pelgrims. We gingen met z'n allen samen eten in het enige plaatselijke restaurantje. Na de maaltijd wouden we nog wat inkopen doen in het winkeltje maar dit bleek gesloten te zijn wegens een plaatselijke feestdag. Dit wou zeggen dat we niets hadden voor het avondmaal en we dus opnieuw naar het restaurantje moesten om te gaan eten. Nu, voor 8 euro was dat niet echt een probleem.

Het was nog redelijk fris toen ik - zonder ontbijt - op stap ging. Ik moest nog 9 km stappen vooraleer ik in Pola de Siero een bar vond waar ik kon ontbijten met het zo begeerlijke tasje koffie. Rond de middag kwam ik de twee Fransen tegen die ik de vorige dag ook al ontmoette. Miguel was Spanjaard van geboorte, maar woonde al lang in Frankrijk. Ze zaten gezellig te picknicken in de graskant. Ik stapte verder en kwam rond 13 u aan in Oviedo, een prachtige stad met heel wat historische gebouwen. De albergue ging maar om 19 uur open en ik had geen zin om zolang met de rugzak door de stad te zwerven. Vanaf hier begon de Camino Primitivo en ik besloot om er dan maar meteen de 9 km naar Escamplero bij te nemen.

Onderweg - aan een bron - vulde ik mijn waterzak nog eens bij en zag een bekende pet liggen. Waarschijnlijk was Manuel deze vergeten toen zijn gezelschap hier even stopte om te drinken, dus nam ik de pet maar mee. Deze extra kilometers bezorgden me wel enkele vervelende blaren. Ik had er ondertussen 1875 km op zitten, het einde van mijn tocht kwam stilaan in zicht, ik zou nu toch niet beginnen te sukkelen? De 2 Fransen waren ook tot hier doorgestapt en samen met 2 jonge Hongaarse vrouwen deelden we de grote albergue. En Manuel was blij met zijn teruggevonden pet.

's Anderendaags had ik in het begin wat last van de blaren, maar dit beterde na enkele kilometers stappen. Ik deed het echter rustig aan en klom naar de top van een berg waar het kerkje van Nuestra Señora de El Fresno stond. Ik installeerde me op een muurtje om te eten en te genieten van het prachtige landschap toen de 2 Fransen zich bij mij voegden. We aten samen en namen enkele foto's. We zouden elkaar niet zo vlug terugzien want zij stapten die

dag nog een eind verder. Ik stopte die dag in Cornellana waar de refugio ondergebracht was in een gerestoreerde vleugel van het Monasterio San Salvador. Er was ruimte zat voor de 6 pelgrims die zich hier deze dag hadden gemeld. Het was de best uitgeruste albergue waarin ik tot nu toe verbleef, met veel sanitair, wasmachine en droogkast en een ruime, goed ingerichte keuken. Toevallig was het ook hier weer een plaatselijke feestdag zodat de winkels in de namiddag gesloten waren. Het was weer een beetje ons plan trekken om aan eten te geraken.

Door de werkzaamheden nabij de in aanbouw zijnde nieuwe autostrade was de Camino een beetje omgelegd en was het even verwarrend te ontdekken waar we moesten starten. De eerste 10 km naar Salas, langsheen deze wegenwerken, waren dan ook niet echt mooi. Salas zelf echter was een mooi historisch stadje. Ik kuierde even langs de wekelijkse markt en trok dan verder langs mooie modderige paden en holle wegen rijkelijk bezaaid met koeien-drek... Het werd verdacht donker en een onweer diende zich zeer snel aan. Ik grabbelde naar mijn poncho en trok deze aan in een record tempo, net op tijd. Een ware stortvloed werd mijn deel en ik bleef dan maar stokstijf een beetje onder beschuttende bomen staan.

Toen de zware regenval afnam tot lichte regen, stapte ik verder. Na enkele minuten kwam de zon even van achter de wolken en steeg de temperatuur al heel vlug.

Daar het er in de verte nog tamelijk donker uitzag deed ik de poncho niet volledig uit maar rolde de voorkant op en sloeg deze over mijn hoofd zodat hij vlug weer aan was indien nodig. Even verder schrok ik wel even toen plots een Spanjaard, die blijkbaar lag te zonnen, vanachter een haag vroeg hoe laat het was. Het contrast was groot: hij in zwembroek en ik met regenkleedij

en een grote poncho over mijn rugzak. Om 15 u arriveerde ik aan de mooie albergue in Tineo. Vlug gedoucht en een wasje gedaan in sneltempo en nog naar het restaurant gespoed waar je tot 16 u voor 8 euro een pelgrimsmenu kon bekomen. Daar was het een blij weerzien met het Franse koppel Bernard en Elizabeth. Zij hadden de bus genomen om Oviedo te passeren en zodoende vonden we elkaar hier weer.

Bij het krieken van de dag was ik, opnieuw als eerste, op pad om aan de eerste bar die open was een ontbijt te nuttigen met een heerlijke café americano: grote koffie zonder melk. On-

derweg maakte ik kennis met een Deen en diens Spaanse vriend die in Denemarken werkte en diens Argentijnse vriendin: van een internationaal gezelschap gesproken... In Pola de Allende had ik al vlug de net vernieuwde albergue gevonden, vlak naast de kazerne van de guardia civil. Hetzelfde ritueel herhaalde zich: douchen, kleren wassen en op zoek gaan naar een pelgrimsmenu. Wegens een misverstandje had ik een soort fijnproevermenu gekozen met verschillende streekgerechten. Dat was echt culinair genieten en toen

men een heerlijk groenteschotel opdiende kon ik niet laten alles netjes op te eten met de gedachte dat dit het laatste gerecht was. Groot was mijn verbazing toen daarna nog een uitgebreid vleesgerecht werd aangebracht. Ik kon dit toch niet laten staan, en at dan maar tegen de honger die de volgende dagen misschien nog moest komen... Daarna volgde nog een groot dessertbord. Ik had die avond zeker nog geen honger. In het gemeentehuis vond ik de mogelijkheid om gratis te internetten zodat ik even mijn blog kon bijwerken en de vele reacties en mails lezen. Ik was nu 79 dagen van huis en begon meer en meer af te tellen en kreeg weer een opwelling van heimwee naar huis.

Die nacht heb ik niet zo best geslapen, waarschijnlijk hebben die bonen in de soep me weer al parten gespeeld. Ik wou eigenlijk eens niet als eerste vertrekken maar was toch vroeg wakker en vertrok weer bij het krieken van de dag. Na ontbeten te hebben in de eerste bar die ik vond vertrok ik voor de – waarschijnlijk - zwaarste etappe van mijn tocht. Langs mooie holle wegen maakte ik een zeer steile klim naar de 1146m hoge Puerto del Palo. Het werd hier en daar echt gevaarlijk: met een zware rugzak over rotsblokken en omgevallen bomen klauteren viel niet echt mee. Even heb ik er zelfs aan gedacht op mijn stappen terug te keren en langs de baan te wandelen. Ik liep door het verlaten dorpje Montefurado, dat gaf een raar en desolaat gevoel. In Berduedo wierp ik een blik in de nette albergue, maar verkoos, ondanks de negatieve kritiek, om toch nog 6 km verder te stappen naar de albergue van La Mesa. Inderdaad, de refugio van La Mesa voldeed in opzicht van properheid en hygiëne niet aan de normen van de andere albergues, maar het kwam beter uit voor de verdeling van mijn etappes. Het gebouw had grote problemen met vocht en op de muren tegen het plafond waren rondom grote zwarte schimmelvlekken te zien. Gelukkig was het maar voor één nacht.

Ik maakte hier kennis met de 60-jarige Parijzenaar Jean-Claude. Op het eerste zicht een zonderlinge man met een paardenstaartje. Hij foeterde dat hij tot nu toe nog niet anders dan “des cons” had ontmoet en bleek nogal slecht gehumeurd. Ik liet hem zijn ding maar doen en trok me niet te veel van hem aan want ik zou ook wel tot die categorie van dwazen behoren, dacht ik zo. Even later kwamen nog 2 Franse koppels het gezelschap vervoegen, waaronder Bernard en Elizabeth. Een jong sympathiek Spaans koppel en de goedlachse Mauricio vervolledigden het gezelschap. Mauricio was oorspronkelijk een Italiaan die al vele jaren in

Frankrijk woonde. Hij sprak met een grappig Italiaans-Frans accent en vermaakte de rest van het gezelschap met zijn grappige uitspraken. Blijkbaar was het ook hier weer een plaatselijke feestdag, maar met dien verstande dat er hier totaal geen winkels of eetgelegenheden te vinden waren, dus konden ze ook niet gesloten zijn. Het was rekenen op onze eigen voorraad, maar daar hadden de meesten zich gelukkig op voorzien. In de namiddag trok een kleine processie rond het dorpje.

Op zo een 100 m van onze albergue stond een feesttent opgesteld en men was volop in de weer met de voorbereidingen van het feest diezelfde avond. Dit zou een woelige nacht worden. Even later kwam de burgemeester van het dorp de pelgrims uitnodigen om deel te nemen aan het feest. Het was hier blijkbaar de gewoonte dat iedereen gratis kon eten en drinken vanaf 22 u. Eigenlijk kropen de meeste pelgrims zo rond 21.30 u in de slaapzak, dit zou dus wel eens iets later kunnen worden. Een beetje te vroeg trokken we met z'n allen naar de tent waar we door de joviale pastoor, die toch ook een beetje Frans sprak, nog eens extra getrakteerd werden op een biertje vooraleer het echte feestmaal begon. We zagen medewerkers druk in de weer met enorme stapels worsten en ribbetjes aan de 3 grote barbecues. Er waren geen tafels en stoelen voorzien om aan te eten, alles gebeurde uit het vuistje. Iedereen liep over en weer naar de enorme schotels vlees en brood die voortdurend werden aangebracht. Als je even niets in de handen had kwamen ze al vlug met een schotel aangesneld om u van het nodige te voorzien. De gastvrijheid waarmee we hier werden ontvangen was hartverwarmend. Aan drank ontbrak het hier ook niet, je had maar je bekertje te vullen aan de vaatjes rode wijn. Ook de cidra vloeide rijkelijk, kenners probeerden, de ene met al wat meer succes dan de andere, op vakkundige wijze van op grote hoogte de cidra in het glas te mikken.

ken vanaf 22 u. Eigenlijk kropen de meeste pelgrims zo rond 21.30 u in de slaapzak, dit zou dus wel eens iets later kunnen worden. Een beetje te vroeg trokken we met z'n allen naar de tent waar we door de joviale pastoor, die toch ook een beetje Frans sprak, nog eens extra getrakteerd werden op een biertje vooraleer het echte feestmaal begon. We zagen medewerkers druk in de weer met enorme stapels worsten en ribbetjes aan de 3 grote barbecues. Er waren geen tafels en stoelen voorzien om aan te eten, alles gebeurde uit het vuistje. Iedereen liep over en weer naar de enorme schotels vlees en brood die voortdurend werden aangebracht. Als je even niets in de handen had kwamen ze al vlug met een schotel aangesneld om u van het nodige te voorzien. De gastvrijheid waarmee we hier werden ontvangen was hartverwarmend. Aan drank ontbrak het hier ook niet, je had maar je bekertje te vullen aan de vaatjes rode wijn. Ook de cidra vloeide rijkelijk, kenners probeerden, de ene met al wat meer succes dan de andere, op vakkundige wijze van op grote hoogte de cidra in het glas te mikken.

Cidra: Het thuisland van deze Sidra ligt in het noordwesten, in Baskenland en Asturië. In dit Atlantische klimaat gedijen oorspronkelijke houtappelsoorten, maar ook zoetere varianten als bijv. de honingappel. De kunst van de sidrerias, de kelders, is het mengen. De harmonie van smaken ontstaat door een alcoholpercentage tussen de 5 en 6 procent. Vanwege de verschillen in rijpheid van de verschillende appelsoorten duurt de oogsttijd van september tot en met eind november. In de kuststreken in het noorden is cider een wijn met een 2000-jarige traditie. Met een groots, moeilijk te imiteren gebaar en met tot boven het hoofd gestrekte arm laten de kasteleins en obers de sidra in het glas schieten, zodat hij goudkleurig opschuimt.

Spanjaarden zijn blijkbaar gek op vuurpijlen, dat ondervonden we al in de namiddag. Maar ook heel de avond en een stuk van de nacht hoorden we de luide knallen weergalmen tussen de bergen. Ondanks het relatief, late slapengaan was ik weer vroeg wakker en maakte me in stilte klaar om te vertrekken. 't Is te zeggen: ik was wel stil, maar een van de late feestgangers wist nog een vuurpijl af te schieten met een luide knal als gevolg. Nog geen minuut later reed een luid claxonnerende vrachtwagen dwars door het dorp de bergen in. Waarschijnlijk iemand van een ander dorp die de dorpsbewoners, na het feest dat tot een stuk in de nacht duurde, eens wakker kwam schudden. Het gevolg was dat de helft van de

pelgrims wakker waren. Ook Jean-Claude was zich aan het voorbereiden en genoot eerst nog van zijn ontbijt.

Ik vertrok alleen en kreeg, om wakker te komen, onmiddellijk een ferme klim voorgeschoteld. Daarna begon een lange steile afdaling die ik - om mijn knieën te sparen - langzaam aanvatte.

Al spoedig haalde de Franse Jean-Claude me in en bleef verder bij me. Ik was er eigenlijk niet zo gerust in want ik had de indruk dat hij, zeker in de afdalingen, wel vlugger stapte dan ik. Maar blijkbaar hadden we een goed tempo samen. Gaandeweg leerde ik hem beter kennen en uiteindelijk klikte het zodanig dat we enkele dagen samen optrokken. Hij was onlangs op 60-jarige leeftijd met pensioen gegaan en was vroeger leraar wiskunde, chemie en fysica. Hij vertrok in Parijs, en zijn vrouw zou hem achterna reizen naar Compostela. Ondanks zijn tengere gestalte droeg hij een zware rugzak van zeker 20 kilo met zich mee. Veel te zwaar geladen, vertikte hij het toch om iets uit zijn rugzak achter te laten.

De lange steile afdaling eindigde aan een stuwdam die we moesten oversteken om daarna opnieuw te klimmen. Sint Jacob spaarde ons niet die dag. Onderweg in Grandas de Salim, dacht ik een beetje inkopen te doen maar het was zondag en alles bleek gesloten. Gelukkig kwamen we enkele kilometers verder een bar (annex winkeltje) tegen dat blijkbaar van de passerende pelgrims moest leven want anders was hier niet veel te zien. In Castro strandden we in een private albergue waar we voor 13 euro een bed in een 4-persoons kamer konden bekomen. Het was iets duurder maar we kregen dan ook lakens en een handdoek ter beschikking. Even later arriveerden ook de andere, reeds bekende, pelgrims. We kregen het gezelschap van een Spanjaard die uitstekend Duits sprak. Antonio had 30 jaar in de Duitse Fordfabriek in Köln gewerkt en was vorig jaar opnieuw naar zijn thuis in het zuiden van Spanje verhuisd. Serieus over zijn toeren, deed hij het relaas van zijn valpartij: daar hij dacht verkeerd gelopen te zijn was hij steil omlaag langs de berghelling beginnen stappen. Hij was ten val gekomen en rolde door scherpe dorenstruiken tot vlak bij het water aan de stuwdam. Hij had enorm veel geluk gehad, stond vol schrammen en was een en ander verloren in zijn val. Gelukkig voor hem kon hij het nog navertellen maar hij was diep onder de indruk en vroeg of hij 's anderendaags met ons mee mocht.

Na maanden alleen gewandeld te hebben bevond ik me nu in het gezelschap van een Fransman en een Spanjaard. Zo ontsponnen zich geanimeerde gesprekken in een mengelmoes van Frans, Engels, Spaans en Duits. 's Morgens liepen we op grote hoogten met onder ons een mooi wolkendek tussen de bergen. In Fonsagrada konden we inkopen doen om die avond een lekker potje te koken. Jean-Claude was in zijn nopjes als hij mocht koken en ik wou hem dat plezier zeker niet ontnemen. We belandden in de ruime, goed uitgeruste albergue van Padrón die onderhouden werd door vrijwilligers van de civiele bescherming. Even later arriveerden ook de anderen: we zijn met ongeveer dezelfde groep van de vorige dag. We aten met z'n allen gezellig tezamen en alles werd dan ook gedeeld. We naderden langzaam

het einde van de Camino en je merkte dat er iets veranderde aan de sfeer: de ontmoetingen werden hartelijker en tegelijk voelde je dat er een einde aan zou komen.

Het was donker bewolkt toen we met ons trio weer vroeg in de morgen al op pad waren. Afwisselend liepen we over gras en dan weer over grote keien om wat later door de modder te ploeteren. We werden niet gespaard en na iedere afdaling diende zich weer een zware klim

aan. We waren het er over eens dat het waarschijnlijk de mooiste etappe was die we al aflegden. Naarmate de uren verstreken, kwam ook de brandende zon te voorschijn en ook zij spaarde ons niet. Rond de middag zat onze etappe van 25 km er al op en vonden we onderkomen in de zeer mooie nieuwe refugio in Cádavo Baleira. We gingen nog vlug boodschappen doen voor de winkels sloten voor de siësta. Samen bereidden we nog een heerlijk slaatje als middagmaal. Als ook de an-

dere wandelaars binnensijpelden was de groep weer volledig en er waren zelfs enkele nieuwe gezichten bij. Hoe meer we Compostela naderen hoe groter de refugio's werden en hoe meer nieuwe mensen we ontmoetten. Mauricio, die we enkele dagen geleden in Vega ontmoetten, verbleef hier op hotel en trakteerde op het aperitief voor het avondmaal. Hij kwam naar de refugio met twee flessen wijn en versnaperingen maar de andere pelgrims waren het dorp ingetrokken om te gaan eten. Samen met Mauricio en Jean-Claude ontfermen we ons over de 2 flessen wijn.

Om 6.30 u waren Antonio, Jean-Claude en ik, opnieuw onder een zwaar bewolkte hemel op stap. Later brak de zon door het wolkendek en werd het behoorlijk warm. Eerst ging de weg nog een beetje door de bossen maar hoe meer we Lugo naderden hoe meer we langs stoffige wegenwerken onze weg moesten zoeken. Het historische stadscentrum van Lugo is omgeven door een oude stadswal en ligt boven op een berg. Het was weer klimmen geblazen alvorens we de stadspoort bereikten maar de grote albergue hier was voor 40 pelgrims voorzien. We waren nu tot op iets meer dan 100 km van Compostela genaderd en dat zag je duidelijk aan het aantal nieuwe wandelaars. Blijkbaar is het in Spanje de gewoonte het behalen van een Compostela te vermelden op de CV als werkzoekende. Om een Compostela te behalen moet je de laatste 100 km naar Compostela te voet, of de laatste 200 km per fiets afleggen en dat kunnen bewijzen met het stempelboekje. Vandaar dat het vanaf hier plots veel drukker werd, zeker tijdens de vakantie maanden en het was juist de 1^e juli.

Antonio had voor informatie gezorgd voor het verdere verloop van de Camino tot Compostela. We zaten op de laatste etappe van de Camino Primitivo en zouden de volgende dag naar Palas de Rei stappen waar we verder via de Camino Frances naar Compostela wandelden. In Lugo besliste Jean-Claude dat hij een dagje ging blijven om de mooie stad verder te bezoeken want hij zat te veel voor op zijn schema om zijn vrouw in Compostela te ontmoeten. Wij sliepen in een slaapzaal met 20 mensen van alle nationaliteiten door elkaar. Om 3 u 's nachts rinkelt de GSM van een Spanjaard: iedereen wakker behalve... de betreffende Spanjaard natuurlijk. Nogal wat gemor maakt dat ik de slaap niet meer kon vatten. Ook Antonio had last om nog in slaap te geraken en kon het om 5 u niet meer houden en vertrok in het

donkere. Om 5.30 stond ik dan ook maar op en maakte in de keuken kennis met een jonge Amerikaanse die blijkbaar dezelfde weg had gevolgd als ik. Eigenaardig, ik had ze nooit ontmoet, ik had het me anders wel herinnerd.

Het was nog een beetje donker en ik kon moeilijk de weg vinden. In een bar die vroeg open was dronk ik een “café americano”, om de dag goed in te zetten. Eens terug op weg, bleek

dat de markeringen nogal verwarrend waren en ik liep schijnbaar verloren. Met hier en daar wat vragen geraakte ik na 37 km toch in Palas de Rei. Het was een beetje een schok: ik was nu op de Camino Frances aangekomen en het was hier echt druk. Overal liepen pelgrims op zoek naar een slaappleaats. Ik vond nog een plaats in de grote officiële albergue maar er waren nog vele private albergues zodat iedereen wel een plaatsje vond om te overnachten. Toevallig lagen Antonio en ik op dezelfde slaapzaal. Het bed naast me werd bezet door een Nederlander zodat ik ook nog eens Nederlands kon praten, dat was al weer even geleden. Dit stadje leefde wel een beetje dank zij de pelgrims, dat zag je o.a. aan het monument van een pelgrim en de vele

winkeltjes die inspeelden op de noden van trekkende pelgrims. Gelegenheden genoeg dus om te internetten en een pelgrimsmenu te nuttigen.

Juist naast de albergue kon ik in alle vroegte ontbijten en even later was ik al op pad. Nu was ik lang niet de eerste op de baan: voor me liepen tientallen - vooral jongere - pelgrims in groepjes dezelfde richting uit. Ik was zoals meestal, alleen onderweg en Antonio zou ik voorlopig niet meer zien. Er hing een speciale sfeer in de lucht. We liepen zowat op de voorlaatste etappe naar Compostela. De jongeren stoven vol goede moed en frisse energie, “Buon Camino” balkend, voorbij. Enkele uren later zaten ze puffend in de graskant de schade aan de voeten op te meten. In Arzua stapte ik onmiddellijk naar de albergue, die nog niet open was. Een 30-tal pelgrims zaten of stonden buiten te wachten. De rugzakken stonden netjes op volgorde van aankomst tegen de muur. Ik plaatste de mijne er achter en wachtte geduldig af. Als de deuren van de albergue open gingen kreeg ik één van de 48 bedden toegewezen. Na een dik half uur was de refugio volzet en werden de minder gelukkigen doorverwezen naar een van de andere (private) albergues.

Toen ik na het ontbijt de bar verliet, was het beginnen miezeren en de poncho werd boven gehaald. Wat voorbarig, zo bleek later, want de echte regen bleef uit en even later ging ook de poncho weer in de rugzak. De route was niet echt wat je mooi kon noemen. We naderden Compostela en ik stapte nu langs de vlieghaven. De weg leek langer en het was alsof ik niet vooruit kwam. Op het terras van een café-restaurant maakte ik kennis met 2 Fransen: Denis en Daniël. Ik at een broodje met een flinke pint bier en stapte dan verder. Na een lichte klim bereikte ik uiteindelijk Monte de Gozo, een voorstad van Santiago. Ter ere van het pauselijk bezoek in 1989 werd hier een enorm complex gebouwd om de vele gelovigen op te vangen. Nu nog is een gedeelte voorbehouden voor de opvang van 800 pelgrims. Het lijkt een beetje een legerkazerne met allemaal kamers voor 8 personen maar dan wel heel netjes en clean. Daniël en Denis kwamen ook op mijn kamer terecht. Al vlug was onze kamer vol-

zet met een gemengd internationaal mannen en vrouwen gezelschap. 's Avonds gingen we met nog enkele andere Fransen samen uit eten. De sfeer was uitgelaten, net de laatste schooldag. Ik kreeg nog een berichtje van Jean en Yveline, ze zouden de dag na mij in Compostela arriveren.

Alhoewel we slechts 5 km moesten wandelen om ons einddoel te bereiken, waren we toch weer vroeg uit de veren. We waren zeker niet de enigen want in de gangen was het al een druk over en weer geloop. Ik zou die laatste kilometers met Daniël en Denis afleggen en ontbeet samen met hen in de druk bezette keuken. Om 7 u gingen we op stap en enkele minuten later liepen we al langs het bord "Compostela". Onderweg werden nog enkele foto's genomen van het memorabele moment dat we de stad binnen liepen en achter iedere bocht keken we uit of de kathedraal nog niet in zicht kwam. We kwamen nu in het oude stadsdeel langs enkele pleinen waar alles in gereedheid werd gebracht voor een groot feest.

Overall stonden kraampjes en tenten opgesteld en we vroegen ons af of het hier altijd zo was. We liepen bijna alleen op het grote plein voor de kathedraal en hadden al de tijd en plaats om enkele foto's te schieten. "Hier ben ik dan", dacht ik, maar echt zo emotioneel was het voor mij niet. We zochten het pelgrimsbureau op waar de Compostela's, het bewijs dat we de tocht volbracht hadden, uitgereikt werden. Het was nog veel te vroeg en we wachtten geduldig op het moment dat de deuren openzwaaiden en we uiteindelijk de zo fel begeerde Compostela ontvingen.

Ik trok nu weer naar de kathedraal en wou eerst en vooral mijn beloften nakomen. Drie maanden geleden gaf een dame in het Henegouwse Celle me een omslag mee met de vraag deze af te geven in Compostela. Ik wist niet goed wat ik er moest met aanvangen en stapte naar de eerste priester die ik tegenkwam. Deze verwees me naar de sacristie. Daar verwees een propere versie van een bodyguard me naar een soort brievenbus aan de andere kant van de kathedraal. Deze vond ik dan ook weer niet, dus sprak ik opnieuw een priester aan. Deze man ontfermde zich uiteindelijk over de omslag en hij zou zorgen dat die terecht kwam. Het was vreemd, maar ik had het gevoel dat een last van mijn schouders gleed. Ik doolde nog wat rond en ontstak enkele (elektronische) kaarsjes en nam plaats op een bank in de zijbeuk van de kathedraal. Diep in gedachten verzonken gleed de tijd voorbij. De kerk begon zich meer en meer te vullen met gelovigen en pelgrims. Ik bleef rustig zitten en besefte plots dat ik toevallig op een uitstekende plaats zat om de pelgrimsmis van 12 u te volgen. De grote kathedraal liep volledig vol en de vele gelovigen stonden zelfs recht in de gangen in het midden van de kerk. Tijdens de misviering werd een samenvatting gegeven van het aantal pelgrims dat die dag was aangekomen, met vermelding van het land van herkomst. Op het einde werd dan een demonstratie gegeven van het zwaaien met het enorme wierookvat, de Botafumeiro.

De Botafumeiro is het grootste wierookvat ter wereld en het wordt gebruikt aan het einde van de pelgrimsmis in de Kathedraal van Santiago. Het vat is 1,60 meter hoog, gevuld met veertig kilogram houtskool en het hangt aan een lang touw. Na de communie wordt de wierook aangestoken en het vat door een zevental kerkdienaren in beweging gebracht. Daarbij slingert de

botafumeiro op nogal spectaculaire wijze van links naar rechts door de ruime dwarsbeuk. Hij bereikt daarmee een hoogte van twintig meter, nauwelijks één meter lager dan het gewelf, en één slingerboog bedraagt vijfenzestig meter. In feite dient de botafumeiro alleen om de lucht in de kathedraal te zuiveren, maar in de praktijk geldt het wierookvat als een belangrijke toeristische attractie. Het is voor bezoekers altijd een verrassing of ze op het juiste moment komen om de botafumeiro in bedrijf te zien, want het tijdstip wordt niet bekendgemaakt.

Na de eredienst liet ik me met de massa mee naar buiten drijven en at een bocadillo alvorens de albergue op te zoeken. Het oude seminarie deed hier nu dienst als pelgrimsherberg en kan tot 300 pelgrims opvangen. 12 Euro per nacht was wel een stuk duurder dan de 3 euro's die we de vorige dagen moesten betalen maar we zaten nu wel in het drukke toeristische Compostela. Naast mij belandde een Fransman, Christoph, die ik de dag ervoor ook al ontmoette in het restaurant in Monte de Gozo. Aan de inschrijvingsbalie maak ik kennis met een Vlaming die met de fiets naar Compostela kwam. Hij vertelde me dat hij in een internet-cafee zijn terugvlucht had geboekt met Ryanair. Ik zat nog steeds met het idee om met de

trein terug te keren maar plots kon het niet vlug genoeg meer gaan. Hij wou me wel even helpen en we spraken een uur af in de stad. Christoph, die ook interesse had, vergezelde me de stad in. Met de hulp van de Vlaming boekten we beiden onze terugvlucht voor de volgende zaterdag 11 juli. 's Avonds kon ik van in mijn bed de rode lucht met de achter de kathedraal ondergaande zon bewonderen. Het was een enig schouwspel als afsluiter van mijn tocht naar Compostela.

Samen met Christoph trok ik de volgende morgen op pad richting Finisterra. Het was ongeveer 100 km in 3 of 4 etappes af te leggen. Finisterra betekent eigenlijk "het einde van de wereld" en zou het uiterst westelijke punt van Europa zijn. Vroeger deden de pelgrims deze tocht om zich in Finisterra te ontdoen van hun oude pelgrimskleren en deze te verbranden om also een nieuw leven te beginnen. Nu nog verbranden vele pelgrims er een kledingstuk om de traditie te volgen.

We dachten dat het nu wel wat kalmer zou gaan onderweg maar schijnbaar hadden vele pelgrims het plan opgevat om naar Finisterra te stappen. We liepen regelmatig door de bossen en werden ingehaald door nog een Fransman, Bernard. Dit was een sympathieke sportieveling die regelmatig 50 km per dag stapt. Hij bleef echter bij ons zodat we met z'n drieën om 12 u reeds arriveerden aan de albergue van Negreira. De albergue was nog niet open en de hospitalera was nog aan de kuis. Even later kwamen nog een aantal pelgrims toe, waaronder 2 Japanse meisjes die behoorlijk Frans spraken. Het was een proper en goed uitgeruste refugio met plaats voor een 20-tal personen. Te klein, zo bleek even later, want vele pelgrims stopten even bij het bordje "completo" en moesten andere oorden opzoeken. De hospitalera was onverbiddelijk en wou, om veiligheidsredenen, niemand meer toelaten dan het voorziene aantal personen. Een groepje mensen trok 11 km verder naar de volgende albergue en nog anderen zochten in het stadje zelf andere slaapgelegenheden op.

Later kregen we te horen dat de echtgenoot van de hospitalera met een klein busje vervoer organiseerde naar bevriende pensions. We gingen eten in een restaurant-pension waar de uitbaatster ons wist te vertellen dat de hospitalera enkel bevriende pensions en hotels aanbeval. Deze mensen hoorden daar blijkbaar niet bij alhoewel het hier lekker eten was en blijkbaar waren de kamers proper. We werden gewaar dat er niet echt zo een ontspannen sfeer heerste: het was een beetje ieder voor zich om toch maar een slaappleats te bemachtigen de volgende dagen.

Bernards wekker liep om 5 u af. We maakten ons in stilte klaar om te vertrekken en nog voor

het licht werd waren we al op pad. Bernard, die een geweldige stap had, liet ons al vlug achter. Hem zagen we niet meer weer. We besloten ook maar niet te veel tijd te verliezen en stapten verder zodat we na 32 km, om 12.30 u al aan de albergue van Olveiroa stonden. Weer hetzelfde scenario: de refugio was nog niet open en werd nog gekuist. Ditmaal echter stonden er reeds 18 personen voor ons om een slaappleatsje te bemachtigen. Niet echt een probleem, de albergue was groot genoeg en verspreid over verschillende gebouwen. Na

ons echter bleef het volk toestromen en we dachten even dat er geen plaats genoeg ging zijn voor allen. Maar in tegenstelling tot de vorige dag deed deze hospitalera al het mogelijke om iedereen te slapen te leggen, tot in de keuken toe werden matrasjes gelegd. Zelfs de horreo's, oude graanopslagplaatsen, werden gebruikt als slaappleats.

De refugio was vroeger een boerenhof en was juist naast een andere boerderij gelegen. De boer had er niet beter op gevonden dan zijn stallen te beginnen uitmesten, wat een enorm walgelijke stank met zich meebracht. We werden belaagd door de vliegen: ook in de keuken en de kamers zaten honderden vliegen, ze zaten werkelijk overal. Voor alle veiligheid gingen we in een nabij gelegen restaurantje een menu del dia eten. 's Avonds hoorde ik het bekende liedje "Mijne vlieger" van Gentenaar Walter De Buck: beneden zaten 2 Vlamingen met een gitaar te zingen. Willem sliep blijkbaar in dezelfde kamer, het bed naast het mijne, en was afkomstig uit het Antwerpse maar woonde in Bottelare bij Gent. Op het einde van mijn tocht kwam ik dan toch nog Vlamingen tegen.

Na het ontbijt vertrok ik opnieuw in gezelschap van Christoph. Niet voor lang echter want hij ging onmiddellijk naar Finisterra en ik zou aan een splitsing richting Muxia volgen. Volgens de overlevering zouden de stoffelijke resten van de heilige Jacobus oorspronkelijk in een bootje in Muxia aangespoeld zijn, en pas veel later werden ze weer opgegraven en in Compostela begraven. Ik wandelde weer even alleen maar maakte verder kennis met een Duits koppel. Op een bepaalde plaats moesten de schoenen uit: om een lange omweg uit te sparen moesten we door een riviertje waden om de overkant te bereiken en onze weg verder te zetten. Hier en daar moest je wel goed op de wegmarkeringen letten. Enkele Spanjaarden deden later hun beklag dat ze misgelopen waren.

In Muxia was dan weer een heel ruime, nieuw en moderne Refugio. Hier ontmoette ik Antonio opnieuw. Hij was van Compostela eerst naar Finisterra gegaan en daarna naar Muxia. Hij

zou 's anderendaags de bus naar Compostela nemen vanwaar hij met het vliegtuig huiswaarts keerde. Ik had echter verkozen om eerst naar Muxia te gaan en mijn tocht te beëindigen in Finisterra. Op de toeristische dienst kon ik, mits voorleggen van mijn pelgrimsstempelboekje, een soort getuigschrift van mijn tocht tot Muxia afhalen. Ik bracht nog een bezoek aan de Punta da Barca en het "Santuario de Nuestra Sra. de la Barca", het kerkje ter nagedachtenis aan het gestrande

bootje met de stoffelijke resten van Sint Jacobus. De zon was van de partij en het was hier een echt mooie kust.

Om 7.30 u, erg laat naar mijn gewoonte, ging ik opnieuw heel alleen op stap. Onmiddellijk misliep ik me en vond de goede weg pas een half uur en 2,5 km later. De weg tussen Muxia en Finisterra kan in 2 richtingen gelopen worden: de paaltjes met de richtingsaanwijzers zijn af en toe verwarrend en soms zelfs foutief en ik moest goed opletten om in de juiste richting te blijven lopen. Het was een mooi traject met regelmatig zicht op de zee: ik liep immers ongeveer evenwijdig met de kust tot Finisterra. Ik moest me niet haasten zodat ik mijn, met blaren geteisterde, hielen een beetje kon sparen. Om 14.30 u kwam ik aan de refugio, waar een 10-tal pelgrims zaten te wachten aan het hekken. Ik plaatste mijn rugzak in de rij en zette me eveneens te wachten. Na enkele minuten kwam een bus aan en iedereen stapte op... Blijkbaar zaten deze mensen op de bus naar Compostela te wachten. De ingang van de refugio was om de hoek en was wel open! Ik liet me inschrijven en kreeg ditmaal een getuigschrift dat ik de tocht tot Finisterra had gemaakt. De albergue was niet groot, de stapelbedden stonden heel dicht tegen elkaar en het sanitair was ook niet veel soeps. Maar wat maakte het allemaal nog uit, hier eindigde mijn 3 maanden durende tocht.

De albergue zat spoedig helemaal vol maar er waren genoeg hostals en private albergues. Veel pelgrims deden na aankomst in Compostela de tocht naar Finisterra met de bus. Het mooie kleine vissersdorpje was een toeristisch trekpleister geworden. Ik zocht een terrasje op en bestelde een grote pint bier. Het besef dat het nu echt gedaan was, woog zwaar op mijn gemoedstoestand en ik belde naar het thuisfront om iemand te horen en mijn hart eens te luchten. Uiteindelijk begon ik de laatste 3 km te stappen naar de uiterste punt van Finis-

tera waar ik aan de 0 km-paal (het werkelijke einde) een foto liet maken. Ik wandelde tot aan de vuurtoren en keek rond of er nergens een vuurtje smeulde. Hier was er speciaal voor de pelgrims, die hier een kledingstuk wilden verbranden, een kuiltje voorzien. Mijn versleten T-shirt had ik niet bij me dus kon ik hem ook niet verbranden. Na een klein uurtje begon mijn maag te grommen ten teken dat ik nog niet gegeten had. Ik begon aan de terugtocht naar het dorp om te gaan eten.

Onderweg kwam ik Willem opnieuw tegen die me uitnodigde mee te gaan om de zonsondergang te aanschouwen. Het was zeer mooi helder weer en het zou waarschijnlijk een mooie zonsondergang worden maar ik had er niet echt zin in, ik voelde me een beetje down. Om 10 u lag ik al in de slaapzak.

Na een slechte nachtrust stond ik om 7.00 u al klaar om de eerste bus richting Compostela te nemen. Veel te vroeg natuurlijk, de bus vertrok slechts rond 9 u. Maar op de gang stond een man rond te draaien en ronselde mensen om met een minibusje, voor de prijs van de lijnbus, naar Compostela te rijden. Dit maakte dat ik om goed 9 u al in Compostela rondliep en opnieuw een bed reserveerde in het oude seminarie. Ditmaal sliep ik, samen met Christoph en nog 3 vrouwen, op een kleinere kamer met slechts 5 bedden. Hij was hier al een dag vroeger gearriveerd en we hadden hier afgesproken om dan een dag later samen huiswaarts te vertrekken.

Ik maakte mijn rugzak klaar om 's anderendaags het vliegtuig te nemen: hij mocht max 15 kg wegen, dus ontdeed ik me van alle overbodig geworden materiaal. De wandelstokken werden in de rugzak gestoken anders moest ik betalen voor de extra bagage. Ik trok opnieuw de stad in om enkele cadeautjes te kopen, slenterde nog een beetje door het oude stadsdeel en bracht nog een bezoekje aan de kathedraal. Van de kermistoestanden van vorige zondag was niets meer te bespeuren. Ik weet nog steeds niet wat de reden van dit feest was.

Ik kon het behoorlijk goed vinden met Christoph alhoewel hij, vanwege zijn uitspraken, soms problemen aantrok. Door spottende Franstalige opmerkingen kwam hij grof over ten aanzien van anderen die hem dan toch niet verstonden. De aangesprokene richtte zich dan tot mij om te vragen wat hij zei, waarbij ik dan maar deed alsof ik het niet had verstaan. Hij was een katholieke Parijzenaar die zich na een tamelijk turbulent leven bekeerde tot de Islam. Hij bad alle dagen volgens zijn geloofsovertuiging en bestudeerde daarbij ook de bijbel. Hij vertrok onvoorbereid te voet van uit Parijs richting Compostela. Wist niets over de pelgrimsroutes en het gebruik van een pelgrimsboekje om goedkope overnachting te kunnen boeken. Regelmatig lag hij dan overhoop met de hospitalera's tot hij dan toch ergens een credential op de kop kon tikken. Omdat het die dag mijn verjaardag was trakteerde hij me 's avonds op paella. Hijzelf was zeer voorzichtig in het bestellen van zijn maaltijden want hij at, volgens zijn geloof, geen varkensvlees.

Zaterdag 11 juli hadden we tijd zat om de bus van 9 u te halen richting vlieghaven. Christoph had geïnformeerd waar we de bus moesten nemen. Onderweg naar de bushalte hadden we nog tijd over om te ontbijten. Ik volgde Christoph naar de opstapplaats maar vertrouwde het zaakje niet goed. Ik zag allerlei bordjes met verwijzingen maar geen enkel naar de luchthaven. Ik stapte binnen in een bar, waar men ons naar de juiste plaats verwees. Gelukkig kwamen we nog net op tijd voor de bus. We checkten onze bagage in op de vlucht naar Madrid en een uurtje later hing ik voor het eerst van mijn leven in de lucht. In Madrid had ik een tussenstop van 3 uur om dan het vliegtuig naar Charleroi te nemen. Christoph echter was een uurtje eerder vertrokken op een vlucht naar Parijs.

Twee uur later was het een emotioneel weerzien op de luchthaven van Charleroi waar vrouw, kinderen en kleinkinderen me stonden op te wachten met een niet te missen span-doek. Na 3 maanden terug thuis komen en dan nog een hartverwarmende ontvangst van familie en burens deed echt deugd.

Men vroeg me achteraf dikwijls of het lastig was? Ik twijfel dan steeds om te antwoorden want ik herinner me enkel de vele mooie momenten... Zou je het nog doen? Ja graag, maar niet steeds dezelfde route. Al nieuwe projecten? Misschien..., alle wegen leiden naar Rome...

Veel meer foto's kan je vinden via de links naar Picasa op volgend blog:
<http://walker2compostela.blogspot.com/>